

**JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
PEDAGOGICKÁ FAKULTA**

A

**VYSOKÁ ŠKOLA EKONOMICKÁ V PRAZE
FAKULTA MANAGEMENTU V JINDŘICHOVĚ HRADCI**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

2011

Jiří Pouzar

**JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
PEDAGOGICKÁ FAKULTA**

A

**VYSOKÁ ŠKOLA EKONOMICKÁ V PRAZE
FAKULTA MANAGEMENTU V JINDŘICHOVĚ HRADCI**

**Problematika informovanosti obyvatel v kontextu systémů
komunální bezpečnosti a ochrany občanů**

The issue of public awareness in the context of systems of communal safety and
public protection

Autor: Jiří Pouzar

Vedoucí práce: doc. JUDr. Jan Hejda, Ph.D.

Studijní program: Sociální pedagogika, Problematika práce bezpečnostních služeb

Datum odevzdání: 15.2.2011

Zadání bakalářské práce

NÁZEV PRÁCE: Problematika informovanosti obyvatel v kontextu systémů komunální bezpečnosti a ochrany občanů

ZADÁNÍ PRÁCE: Cílem práce je analyzovat preventivními a administrativními systémy, jejichž prostřednictvím se obce vyrovnávají se svými povinnostmi při ochraně obyvatelstva a zmapovat, do jaké míry je konkrétní populace o daných systémech informována a jak zná své povinnosti v tomto směru. Autor provede nejprve analýzu krizových plánů obcí při mimořádné události, popíše úkoly občana a jeho povinnosti v této souvislosti a zmapuje úlohu subjektů podílejících se na zajištění bezpečnosti v obci. V praktické části práce se autor zaměří na konkrétní lokalitu. Zde nejprve popíše a porovná konkrétní protikrizová opatření s legislativními požadavky, dále bude charakterizovat úroveň zveřejněných informací o způsobech varování a tísňového informování obyvatel při mimořádné události. Definiuje dále úkoly města na úseku ochrany veřejného pořádku a bezpečnosti a úkoly policie při zajištění bezpečnosti a ochrany obyvatelstva. V závěru pak provede vhodnými metodami průzkum informovanosti obyvatel v oblasti úkolů a povinností občana a stanoví na základě výsledků doporučení pro praxi dané lokality.

JMÉNO STUDENTA: Jiří Pouzar
Osobní číslo: P080053
STUDIJNÍ PROGRAM: B7507 Specializace v pedagogice
STUDIJNÍ OBOR: Sociální pedagogika
VEDOUcí PRÁCE: doc. JUDr. Jan Hejda, Ph.D.
KATEDRA: Společenských věd FM VŠE
DATUM ZADÁNÍ: 15. března 2010
TERMÍN ODEVZDÁNÍ: 31. března 2011

Prohlášení

**Prohlašuji, že bakalářskou práci na téma
„Problematika informovanosti obyvatel v kontextu systémů komunální bezpečnosti
a ochrany občanů“
jsem vypracoval samostatně. Použitou literaturu a podkladové materiály
uvádím v příloženém seznamu literatury.
Současně prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. V platném znění
souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce a to v nezkrácené podobě ve veřejně
přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých
Budějovicích na jejich internetových stránkách.**

České Budějovice 2011

---

podpis studenta

Anotace

Práce se zabývá vymezením základních pojmů souvisejících s ochranou obyvatelstva. V práci jsou popsány úkoly a povinnosti obce při zajištění ochrany obyvatelstva a zároveň i úkoly a povinnosti samotných občanů. Na konkrétních obcích jsou uvedena preventivní opatření, jejichž prostřednictvím se obce vyrovnávají se svými povinnostmi při ochraně obyvatelstva. Cílem práce je zmapovat jakým způsobem je informováno obyvatelstvo v dané lokalitě. V závěru práce jsou navržena některá opatření, která přispějí k větší informovanosti a připravenosti občanů na mimořádnou událost.

Annotation

This work eliminates the basic names and terms related to public protection. In the thesis there are described the tasks and duties of community when ensuring public safety and protection and at the same time tasks and duties of individual members of public. The prevention measures are shown based upon samples of real communities addressing the issue of public protection. The main aim of this work is to map the level of awareness in given area. In the final paragraphs of this work are suggestions of several measures, which should contribute towards better public awareness and readiness in case of emergency situation.

Poděkování

Za cenné rady, náměty a inspiraci

bych chtěl poděkovat doc. JUDr. Janu Hejdovi, Ph.D., který mne vedl při zpracování
této bakalářské práce.

Obsah

OBSAH	7
ÚVOD	8
ZÁKLADNÍ POJMY	9
1 SOUČASNÝ STAV	10
1.1 VÝVOJ OCHRANY OBYVATELSTVA.....	11
2 OBLASTI ČINNOSTÍ	12
2.1 VAROVÁNÍ, VYROZUMĚNÍ A INFORMOVÁNÍ.....	12
2.1.1 <i>Koncové prvky varování</i>	12
2.1.2 <i>Signál varování</i>	13
2.1.3 <i>Informování pomocí SMS zpráv</i>	14
2.1.4 <i>Systém integrované výstražné služby</i>	15
2.2 UKRYTÍ OBYVATELSTVA.....	16
2.3 INDIVIDUÁLNÍ OCHRANA.....	16
2.4 EVAKUACE.....	17
2.5 NOUZOVÉ PŘEŽITÍ.....	19
2.6 CIVILNÍ OCHRANA.....	20
2.7 INTEGROVANÝ ZÁCHRANNÝ SYSTÉM.....	21
2.8 JEDNOTKY POŽÁRNÍ OCHRANY.....	23
2.9 POŽÁRNÍ OCHRANA.....	24
2.10 OCHRANA PŘED POVODNĚMI.....	25
2.11 STUPNĚ POPLACHŮ.....	26
3 OCHRANA OBYVATELSTVA V OBCI	27
3.1 OBEC.....	27
3.2 ORGÁNY OBCE.....	27
3.3 STAROSTA OBCE A JEHO POSTAVENÍ PŘI MIMOŘÁDNÉ UDÁLOSTI.....	29
3.4 SPOLUPRÁCE S PČR.....	30
3.5 SBOR DOBROVOLNÝCH HASIČŮ.....	30
3.6 PRÁVA, POVINNOSTI A ÚKOLY OBČANŮ.....	31
4 CÍLE PRÁCE, HYPOTÉZY A METODIKA	33
4.1 METODA ZÍSKÁVÁNÍ DAT A ZPRACOVÁNÍ.....	33
4.2 VÝZKUMNÝ SOUBOR.....	33
4.3 MĚSTYS LEDENICE.....	34
4.3.1 <i>Povodňový plán</i>	34
4.3.2 <i>Varování, vyzoomění a informování občanů</i>	36
4.3.3 <i>Smlouva s PČR a s MP</i>	37
4.3.4 <i>Sbor dobrovolných hasičů (SDH)</i>	37
4.3.5 <i>Rozhovor se starostou Městysu Ledenice</i>	38
4.4 MĚSTO LIŠOV.....	39
4.4.1 <i>Povodňový plán</i>	40
4.4.2 <i>Varování, vyzoomění a informování občanů</i>	43
4.4.3 <i>Smlouva s PČR</i>	44
4.4.4 <i>Sbor dobrovolných hasičů (SDH)</i>	44
4.4.5 <i>Rozhovor s tajemníkem Městského úřadu Lišov</i>	45
4.5 DISKUSE S OBČANY.....	46
4.6 SHRUTÍ A NÁVRHY.....	48
ZÁVĚR	51
POUŽITÁ LITERATURA	53
SEZNAM ZKRATEK	54
PŘÍLOHY	55

Úvod

Téma bakalářské práce jsem si vybral, protože při práci policisty jsem součástí Integrovaného záchranného systému, který je jednou z nejpodstatnějších částí systému vnitřní bezpečnosti státu. Ve službě se často setkávám s řešením krizových a mimořádných událostí, dopravních nehod a různých havárií. Proto bych chtěl svou bakalářskou práci seznámit běžnou laickou veřejnost se základní problematikou, která se týká ochrany obyvatelstva v obci.

Postupnou modernizací a celkovým rozvojem lidstva dochází ke vzniku novodobých rizik, jako jsou povodně, nehody, průmyslové havárie, požáry a jiná nebezpečí. K předcházení a připravenosti na tyto rizika slouží opatření ochrany obyvatelstva, které jako celek tvoří propracovaný systém právních, materiálních a organizačních vazeb, sloužících k ochraně životů a zdraví osob a k ochraně majetku. Novodobé pojetí ochrany obyvatelstva usiluje nejenom o vymezení základní činnosti a postupů záchranných složek, ale také více zapojuje do celého systému i další subjekty, které by spolu měly vždy spolupracovat. Mezi tyto subjekty lze zařadit zejména orgány obcí a v neposlední řadě samotné občany, které je třeba v tomto směru stále vzdělávat a informovat. Jak se říká „šťěstlí přeje připraveným“, a proto je podstatné, aby každý občan byl dostatečně informován a připraven na to, co může nastat při mimořádné události a jak se při ní správně zachovat, a tím předejít dalším škodám. Vzhledem k modernímu uspěchanému stylu života je třeba upravit i způsoby varování a informování občanů v obci, které by urychlily a zdokonalily celý systém ochrany obyvatelstva.

V úvodu své práce jsem se zaměřil na vymezení základních pojmů, úkolů a povinností obcí souvisejících s ochranou obyvatelstva a úkolů a povinností občanů.

V praktické části jsem popsal preventivní opatření, jejichž prostřednictvím se vyrovnávají se svými povinnostmi při ochraně obyvatelstva ve městě Lišov a městysu Ledenice. Cílem práce je zmapovat jakým způsobem jsou informováni občané v dané lokalitě v oblasti ochrany obyvatelstva.

V závěru jsem navrhl opatření, která přispějí k větší informovanosti a připravenosti občanů na mimořádnou událost.

K zpracování bakalářské práce „Problematika informovanosti obyvatel v kontextu systémů komunální bezpečnosti a ochrany občanů“, byly použity metody literární, obsahové analýzy a byla použita také technika nestandardizovaného rozhovoru.

Základní pojmy

Ochrana obyvatelstva - rozumíme tím plnění úkolů civilní ochrany při ozbrojeném konfliktu i mimo něj, varování, evakuace, ukrytí a nouzové přežití obyvatelstva. Úkolem je zabezpečit ochranu života, zdraví a majetku.¹

Integrovaný záchranný systém (IZS) – „*efektivní systém vazeb, pravidel spolupráce a koordinace záchranných a bezpečnostních složek, orgánů státní správy a samosprávy, fyzických a právnických osob při společném provádění záchranných a likvidačních prací a přípravě na mimořádné události*“.²

Mimořádná událost - „*škodlivé působení sil a jevů vyvolaných činností člověka, přírodními vlivy a různé havárie, které ohrožují život, zdraví, majetek nebo životní prostředí a vyžadují provedení záchranných a likvidačních prací*“.³

Záchranné práce - takové činnosti, které slouží k odvrácení nebo omezení účinků mimořádné události. Jedná se především o ohrožení života, zdraví, majetku nebo životního prostředí.⁴

Likvidační práce - činnosti, které vedou k odstranění následků způsobených mimořádnou událostí.⁵

Krizová situace - mimořádná událost, která má za dopad vyhlášení krizového stavu a jedná se o nebezpečí, jež nelze odvrátit.⁶

Krizová opatření – určitá opatření, nebo činnosti vedoucí k odstranění či zmírnění následků krizové situace a provádí se vzhledem k přípravě na krizovou situaci.⁷

Krizový plán - souhrn dokumentů, které ministerstva, správní orgány a orgány územní samosprávy zpracovávají vzhledem k připravenosti na řešení krizových situací.⁸

---

¹ Zákon č. 239/2000 Sb. o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů.

² HZS – integrovaný záchranný systém. [online], [cit. 10.10.2010]. dostupné z: <http://www.hzscr.cz/clanek/integrovaný-zachranný-systém.aspx>

³ REKTOŘÍK, J., a kol.: *Krizový management ve veřejné správě teorie a praxe*, Praha (2004), str. 105, ISBN 80-86119-83-1

⁴ Zákon č. 239/2000 Sb. o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů.

⁵ Tamtéž

⁶ Zákon č. 240/2000 Sb. o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon).

⁷ Tamtéž

⁸ Tamtéž

1 Současný stav

Ochrana obyvatelstva vyjadřuje soubor právních, materiálních a organizačních vazeb a opatření, určených k ochraně obyvatelstva a majetku, v nebezpečných situacích, které by je mohly ohrozit.⁹ Mezi tyto nebezpečné situace patří jak nahodilé negativní události, tak živelné katastrofy a ozbrojené konflikty. Ochrana obyvatelstva obsahuje souhrn činností a postupů kompetentních orgánů a dalších věcně příslušných subjektů, i samotných občanů, které mají preventivní charakter a jejich hlavním záměrem je minimalizovat negativní důsledky mimořádných událostí na zdraví, životech, majetku a životním prostředí. Tyto události vznikají nepříznivým ovlivněním sil a jevů vlivem přírody, nebo vyvoláním činností člověka. Mimořádné události se tedy dělí na přírodní a antropogenní, které jsou způsobené člověkem. Ve světě je častěji užíván místo pojmu ochrana obyvatelstva, pojem civilní ochrana, nebo civilní obrana. Mezi základní funkce a povinnosti státu patří mimo jiné zajištění obrany České republiky a svrchovanosti moci a územní celistvosti, dále pak, ochrana demokratických principů a taktéž i ochrana životů, zdraví a majetku.¹⁰

K základním opatřením sloužícím k ochraně obyvatelstva patří, varování a vyzoomnění, evakuace, nouzové přežití, ukrytí, individuální ochrana a dekontaminace osob.¹¹

Pojem komunální bezpečnost je možné definovat jako souhrn ochranných a bezpečnostních opatření náležících do kompetence měst a obcí, jejichž prostřednictvím se vyrovnávají se svými povinnostmi při ochraně obyvatelstva.

Před rokem 2000 nebyla v České republice problematika ochrany obyvatelstva, činnosti orgánů krizového řízení obcí a zejména obcí s rozšířenou působností a činnosti složek IZS, zásadním způsobem legislativně řešena a sjednocena. Podstatný zlom a rozhodnutí ke změně nastalo v době, kdy vznikly jednotlivé kraje a byly rušeny okresní úřady. V roce 2000 a v následujících letech byly Parlamentem ČR postupně přijaty zákony, vyhlášky a další nařízení, které řeší uceleně problematiku ochrany obyvatelstva, činnosti jednotlivých orgánů krizového řízení a integrovaného záchranného systému. Hlavní legislativa upravující ochranu obyvatelstva se nazývá krizová legislativa.

---

⁹ MARTÍNEK, B.: *Ochrana obyvatelstva*, Praha, 2009, ISBN 978-80-721-298-0

¹⁰ LINHART, P., a kol.: *Ochrana člověka za mimořádných událostí*, Praha (2003), ISBN 80-7168-869-X

¹¹ LINHART, P.: *Některé otázky ochrany společnosti*, Praha (2005), ISBN 80-86640-43-4

1.1 Vývoj ochrany obyvatelstva

V naší zemi se začala vyvíjet určitá forma ochrany obyvatelstva již před druhou světovou válkou. První fází vzniku základů ochrany obyvatelstva byla civilní protiletectká ochrana, která zanikla začátkem druhé světové války. Po válce bylo až koncem šedesátých let přijato usnesení, které se soustředilo na civilní ochranu a nahrazovalo předválečnou normu.¹² V daném usnesení byla civilní ochrana definována jako „organizovaná činnost a souhrn opatření k zajištění ochrany a obrany obyvatelstva před následky nepřátelských vzdušných útoků, k vytvoření podmínek pro plynulý chod hospodářského života a při nepřátelských vzdušných útocích a k odstranění následků těchto útoků.“¹³

V období studené války byla opatření zaměřována převážně na opatření soustředící se proti zbraním hromadného ničení. K dalšímu zvratu došlo v druhé polovině sedmdesátých let, v této době byla civilní obrana převedena z působnosti ministerstva vnitra do působnosti ministerstva obrany, z důvodu dostatečného zajištění bezpečnosti a jejich úkolů v době branné pohotovosti státu.⁵ Po roce 1989 došlo v oblasti civilní obrany k řadě změn a v roce 1993 došlo i ke změně názvu, kdy se přejmenovala na civilní ochranu. Legislativními změnami byl pak v roce 2000 v právním řádu nově použit pojem ochrana obyvatelstva, který se v naší zemi užívá do současnosti.¹⁴

Od roku 1990 byl přetvářen systém dosavadní civilní ochrany, s cílem vytvořit nový systém pojetí ochrany obyvatelstva, který by splňoval odpovídající hodnoty západních zemí. V roce 1993 byl zaveden pojem civilní ochrana (CO), který je shodný z užším pojetím dosavadní civilní obrany. Po povodních v roce 1997 byl přehodnocen celkový systém, a to i činnost krizových orgánů při mimořádné události. Na základě zjištěných nedostatků bylo přijato usnesení vlády, které definuje úkoly civilní ochrany.⁵

Zákon č. 110/1998 Sb. o bezpečnosti České republiky vyřešil do té doby řadu problematických záležitostí souvisejících s bezpečností státu a definoval zde také pojmy, jako je krizový stav, stav ohrožení státu a válečný stav. V souvislosti s tímto zákonem bylo přijato usnesení, které ustanovuje Bezpečnostní radu státu. Pojem ochrana obyvatelstva byl do právního řádu zaveden přijetím zákonů, nazývaných krizová legislativa, mezi které patří již zmíněné zákony o IZS, krizový zákon a zákon o HZS. Dne 1.ledna 2001 byla z působnosti ministerstva obrany převedena ochrana obyvatelstva do působnosti ministerstva vnitra.⁵

¹² LINHART, P.: *Některé otázky ochrany společnosti*, Praha (2005), ISBN 80-86640-43-4

¹³ MARTÍNEK, B.: *Ochrana obyvatelstva*, Praha, 2009, ISBN 978-80-721-298-0, str. 25

¹⁴ LINHART, P., a kol.: *Ochrana člověka za mimořádných událostí*, Praha (2003), ISBN 80-7168-869-X

2 Oblasti činností

2.1 Varování, vyrozumění a informování

Důležitým opatřením na ochranu obyvatelstva je jeho varování a tísňové informování. Včasné varování a informování o vzniku hrozícího nebezpečí má podstatný význam na životy, zdraví a majetek občanů.

Jednotný systém varování a vyrozumění zabezpečuje Generální ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky, které spadá pod Ministerstvo vnitra. Tento jednotný systém je dále zajištěn vyrozumívacími centry, telekomunikačními sítěmi, koncovými prvky varování a koncovými prvky vyrozumění.

Vyrozumění je možné popsat jako ucelený souhrn organizačních, technických a provozních opatření zabezpečujících včasné předání informací o hrozící, nebo již vzniklé mimořádné události složkám IZS, orgánům územní samosprávy a státní správy, právníckým osobám a podnikajícím fyzickým osobám podle havarijních nebo krizových plánů.¹⁵

2.1.1 Koncové prvky varování

K zajištění varování a vyrozumění prostřednictvím varovného signálu a tísňového informování obyvatelstva slouží koncové prvky varování – dělí se:

- **Elektromechanické sirény**
- **Elektronické sirény**
- **Místní informační systémy**¹⁶

Elektromechanické sirény jsou často nazývány jako rotační nebo motorové. V současné době sice tvoří nejpočetnější typ koncových prvků varování, ale z hlediska zvyšování požadavků, se výhledově počítá, že budou v budoucnu nahrazeny elektronickými sirénami. „Princip rotační sirény spočívá v tom, že zvuk vzniká rozkmitáním vzduchové masy rotací akustické části poháněné elektrickým motorem, napájeným napětím 400 voltů.“¹⁷

Elektronické sirény jsou modernější a kompaktnější variantou rotačních sirén. Princip elektronické sirény je založen na tom, že dochází ke kombinaci více kmitočtů a tím je signál elektronicky generován v tónovém generátoru řídicí jednotky. Signál je dále reprodukován z autopaměti, poté je zesílen pomocí výkonného zesilovače a na zvuk je přeměněn

¹⁵ MARTÍNEK, B.: *Ochrana obyvatelstva*, Praha, 2009, ISBN 978-80-721-298-0, str.: 57

¹⁶ Tamtéž, str. 44

¹⁷ Tamtéž, str. 45

v elektroakustických měničích.¹⁸ Výhodou elektronických sirén je, že jsou schopné jednak vyhlásit varovný signál a zároveň reprodukovat i verbální informace, které jsou uloženy v paměti sirény, nebo mohou informace vysílat z přijímače rozhlasové stanice nebo ze zabudovaného mikrofónu. Elektronické sirény jsou vzhledem ke své konstrukci vhodné k použití v lokalitách, kde se nachází na malé ploše vysoká koncentrace obyvatel.

Místní informační systémy jsou obdobou elektronických sirén, které jsou vhodné k použití pro lokality s nízkou koncentrací obyvatel na velké ploše, jako jsou obce vesnického typu.

2.1.2 Signál varování

V případě vzniku mimořádné události si určitě každý občan vybaví, že jako první varování bude spuštění sirény. V České republice ovšem existují tři různé signály, které mohou ze sirény znít a je všeobecně známé, že si většina občanů tyto signály plete.

Všeobecná výstraha

K varování obyvatelstva se, ale v naší republice užívá pouze jeden signál, kterým je Všeobecná výstraha. Tento signál je rozpoznatelný tak, že jej tvoří třikrát opakující se signál kolísavého tónu po dobu 140 sekund a následná tísňová informace z hromadných sdělovacích prostředků. K reprodukci této informace mohou být užity jak místní sdělovací prostředky, tak regionální nebo případně veřejné sdělovací prostředky v republikové působnosti. Informací následující po signálu všeobecné výstrahy je obyvatelům sděleno o jaké se jedná nebezpečí a jak mají následně postupovat.

Tón sirény	Délka tónu	Název varovného signálu
Kolísavý	140 vteřin	Všeobecná výstraha

Požární poplach

Druhým signálem, který může občan zaslechnout při rozeznání sirén je "Požární poplach", který není varovným signálem, ale slouží ke svolání jednotek požární ochrany. Průběh signálu je takový, že trvá jednu minutu a tvoří ho přerušovaný tón sirény, který se skládá z 25 vteřin nepřetržitého tónu, následně je 10 vteřin přestávka, a poté se opakuje 25 vteřin nepřetržitý tón. Signál je vyhlášený za pomoci elektronické sirény, po dobu jedné minuty napodobuje hlas trubky ("HO-ŘÍ", "HO-ŘÍ").

¹⁸ MARTÍNEK, B.: *Ochrana obyvatelstva*, Praha, 2009, ISBN 978-80-721-298-0, str. 46

Zkouška sirén

Třetí signál se užívá při ověřování provozuschopnosti systému varování a vyrozumění a nazývá se „Zkouška sirén“. Zpravidla se provádí každou první středu v měsíci ve 12 hodin akustickou zkouškou koncových prvků varování zkušebním tónem (nepřerušovaný tón sirény po dobu 140 vteřin). O této skutečnosti jsou obyvatelé informováni hromadnými informačními prostředky, např. místním rozhlasem nebo jiným v obci zavedeným systémem¹⁹

2.1.3 Informování pomocí SMS zpráv

Při varování obyvatelstva před hrozícím nebezpečím se v posledních letech stále častěji využívá rozesílání hromadných SMS zpráv občanům. V minulosti bylo nejčastěji v obcích využíváno varování a informování pomocí SMS zpráv rozesílaných z bezplatných internetových SMS bran jednotlivých GSM operátorů společně s programem DreamCOM SMS. V současné době je nejrozšířenější službou SMS Infokanál, které se také říká městský rozhlas „do kapsy“. Do projektu se již zapojilo přes 60 měst a obcí z celé České republiky.²⁰

Popisovaný systém je ve větších městech využíván převážně jako doplněk krizové komunikace. Avšak u řady menších měst, které chtějí držet krok s moderní dobou, již nahradil uvedený systém místní rozhlas a začal tak sloužit jako hlavní prostředek k informování občanů.

Především starší lidé často namítají, že je pro ně tento systém příliš složitý. Je pravda, že řada seniorů více využívá pevné telefonní linky a mobilní telefony jsou pro ně často příliš složité. Navíc jsou stále zvyklí být informováni o dění v obci prostřednictvím místního rozhlasu. Každý starší člověk má příbuzné či přátele, kteří mohou být do systému zapojeni. V případě potřeby jim pak mohou informace předat. Distribuované informace může tak získat co nejvíce osob, a jsou v krizové situaci včas informováni. Proto by mělo být v zájmu představitelů obcí, kteří již tento systém zavedli, aby se snažili stále obyvatelům tuto službu nabízet a motivovat je. Zde se nabízí možné pořádání krátkých přednášek na veřejné schůzi.

Ne všichni občané vědí, že při využívání služby nemusí žádné poplatky odvádět obecnímu úřadu, ani poskytovateli služby. Při registraci do systému SMS Infokanál si může zejména každý sám zvolit, které zprávy a informace chce nechat zasílat. Při využití komerčních zpráv bývá ale pravidlem, že jsou zpoplatňovány. Výhodou služby je, že rozesílání informačních zpráv není omezeno na jediný počítač se speciálním softwarem. Podmínkou je, aby pracovník obecního úřadu znal přístupové jméno a heslo do systému a byl připojen k síti

¹⁹ Vyhláška MV č. 380/2002 Sb., k přípravě a provádění ochrany obyvatelstva, § 11

²⁰ SMS Infokanál – městský rozhlas „do kapsy“, [online], [cit. 14.11.2010] dostupné z: <http://www.infokanal.cz./index.php?CTRL=faq&id=6>,

Internet. Většinou současných mobilních telefonů je vybavena připojením k síti Internet, a proto je možné rozesílat zprávy přímo z terénu. To je výhodné hlavně při mimořádné události v případě krizové komunikace. Sám starosta může například při koordinaci záchranných a likvidačních prací postupně vyslat varovné zprávy. Další výhodou je, že službu lze obsluhovat i v případě, že nefunguje elektřina nebo připojení k Internetu z pevných počítačů.²¹

Většina obyvatel chce být v obraze a chce vědět co se kolem nich děje a být vždy připravena na možná nebezpečí. Z tohoto důvodu je důležité, aby byly ze strany obecního úřadu nabízeny kvalitní, stručné, srozumitelné a pro obyvatele nezbytně důležité informace z obce nebo regionu.

Další způsoby varování a informování

Pro další způsob varování a informování obyvatel se nabízí možnost využívání spolupráce s Policií ČR. V malých obcích je pak možné využít bezprostředního osobního kontaktu představitelů obce s občany. Z hromadných sdělovacích prostředků je v obcích nejvýznamnější obecní rozhlas. Naopak ve velkých městech se častěji využívá informování za pomoci hromadných sdělovacích prostředků, jako je zpravodajství v rádiích, nebo regionální vysílání v televizi. V případě vzniku mimořádné události velkého rozsahu se využije celostátního rádiového a televizního zpravodajství.

2.1.4 Systém integrované výstražné služby

K informování obyvatelstva na území České republiky před možným druhem nebezpečí v oblasti operativní meteorologie a hydrologie slouží Systém integrované výstražné služby (SIVS), což je společně poskytovaná výstražná služba Českého hydrometeorologického ústavu (ČHMÚ). Výstražné informace vydává pracoviště ČHMÚ v Praze a upozorňuje v nich na nebezpečné meteorologické a hydrologické prvky a jevy. Podle míry intenzity se ke každému jevu přiřazuje jeden ze 3 stupňů nebezpečí. V potaz se bere i míra pozornosti, kterou je třeba předpovídané situaci věnovat, velikost možné škody, rozsah postiženého území, příp. i ohrožení životů. Na celkem třicet nebezpečných jevů, k nimž se vydávají výstražné informace, je rozděleno do 7 skupin.²²

---

²¹ SMS Infokanal – městský rozhlas „do kapsy“, [online], [cit. 16.11.2010] dostupné z: <http://www.infokanal.cz/index.php?CTRL=faq&id=6>,

²² Systém integrované výstražné služby (SIVS), [online], [cit. 08.10.2010] dostupné z: <http://pocasi.chmi.cz/index.html/>

2.2 Ukrytí obyvatelstva

Povinností obecního úřadu je zajistit ukrytí občanů před hrozícím nebezpečím při mimořádné události. Dále je povinen vést evidenci a provádět kontrolu staveb civilní ochrany. Obecní úřad by měl mít vypracovaný plán ukrytí. Jedná se o přehled míst nouzového ubytování pro evakuované osoby. Podle možností obce a dle měnící se zástavby by se měl tento plán průběžně obměňovat.

Rozeznáváme úkryty stálé a improvizované. Stálé úkryty jsou ochranné stavby, které jsou převážně v podzemní části budov, ty mohou být stále tlakově odolné, nebo stále tlakově neodolné.

Improvizované úkryty se „navrhují v souladu s plánem ukrytí v dosažitelných vzdálenostech k zabezpečení ukrytí obyvatelstva, jemuž nelze poskytnout stálé úkryty.“²³ K výběru improvizovaných úkrytů jsou často vybírány části bytů, obytných domů, nebo provozoven. Určené objekty se následně musí upravit tak, aby při hrozícím nebezpečí vyhovovaly k zajištění ukrytí a ochraně osob. Obce musí dále dohlížet na to, aby v územním plánování obce bylo přihlédnuto na požadavky vytvoření improvizovaných úkrytů. Úkryty se budují k ochraně obyvatelstva v případě vzniku mimořádné události nebo v době válečného stavu v takových místech, kde nelze vytvořit úkryty stálé. Improvizované úkryty jsou v době mimo krizového stavu vybírány za pomoci orgánů obce a HZS kraje.²⁴

2.3 Individuální ochrana

Pojem individuální ochrany je možné vymezit, jako soubor přípravných a materiálních opatření, které mají za cíl ochránit jedince před účinky škodlivých látek.²⁵ Zejména se jedná o nebezpečí zasažení radioaktivními, toxickými nebo biologickými látkami. Ochrana před nebezpečnými škodlivinami se zajišťuje pomocí prostředků individuální ochrany („PIO“). K individuální ochraně je taktéž občany užíváno prostředků improvizované ochrany dýchacích cest, očí a povrchu těla, které částečně kompenzují PIO.

Mezi prostředky individuální ochrany patří ochrana filtrační a ochrana izolační. Jako ochranné prostředky dýchacích orgánů, lze využít filtračního dýchacího přístroje, který je ale závislý na okolním ovzduší. Nezávislým na okolním ovzduší je naopak izolační dýchací přístroj. Filtrační dýchací přístroje mohou zamezovat průniku částic, plynů a par. Mezi izolační

---

²³ MARTÍNEK, B.: *Ochrana obyvatelstva*, Praha, 2009, ISBN 978-80-721-298-0, str.: 68

²⁴ Tamtéž, str.: 60

²⁵ Tamtéž, str.: 70

dýchací přístroje patří hadicové izolační s přívodem čistého vzduchu, hadicové izolační s přívodem tlakového vzduchu a autonomní dýchací přístroje.²⁶

Prostředky individuální ochrany z hlediska uživatelského se dělí na vojenské a civilní, které je dále třeba rozlišovat na prostředky pro dospělé obyvatelstvo a pro děti. Pro ochranu dětí se užívají dětské ochranné vaky (od narození do 1,5 roku), dětské ochranné kazajky (od 1,5 roku do 6 let) a dětské ochranné masky (od 1,5 let do 18 let).

Prostředky individuální ochrany pro dospělé, k ochraně dýchacích cest jsou uloženy ve skladech HZS ČR. Mezi ochranné prostředky pro dospělé patří ochranné roušky a ochranné masky. Ochranné roušky slouží převážně k ochraně před radioaktivním prachem a jsou jednoúčelové. Ochranné masky pro dospělé jsou využitelné v kombinaci s odpovídajícím ochranným filtrem a slouží k ochraně dýchacích cest. Ochranné masky jsou účinné jen v případě, že v kontaminovaném ovzduší je minimální obsah kyslíku 17%. Mezi ochranné masky pro dospělé patří masky typu CM-3, CM-4, CM-5 a CM-6. Poslední typ masky, není v současnosti zaveden v systému ochrany obyvatelstva.²⁷ Modifikace masky typ CM-6 M je pro obyvatele, kteří mají zájem o ochranné prostředky, volně k prodeji v obchodech s armádní výstrojí.

V dnešní době je využívání individuální ochrany stále významné. Ochranné prostředky jsou převážně důležité při práci se zdravím škodlivými materiály nebo při různých haváriích, kde hrozí vážné poškození zdraví. Je využíváno i při živelných katastrofách, a taktéž lze užít při hrozbě teroristického útoku.

2.4 Evakuace

Evakuací se rozumí zajištění bezpečného přesunutí obyvatel, zvířat a hmotných prostředků z ohroženého místa do předem určené oblasti kde nebezpečí nehrozí.²⁸ V případě evakuace osob musí být na místě zajištěn dostatek ubytovacích míst, a evakuovaným poskytnuta strava a dostatek pitné vody. Evakuace je krajním řešením v případě, kdy se předpokládá celkové zhoršení životních podmínek na daném místě v důsledku vzniku určité mimořádné události.

Podle rozsahu opatření dělíme evakuaci na objektovou a plošnou. Evakuace obyvatel z jedné budovy nebo malého počtu obytných budov, se nazývá evakuace objektová. Evakuace obyvatel z části celého nebo většího územního prostoru se nazývá evakuace plošná, která se

---

²⁶ MARTÍNEK, B.: *Ochrana obyvatelstva*, Praha, 2009, ISBN 978-80-721-298-0, str.: 72

²⁷ Tamtéž, str.: 73-79

²⁸ Tamtéž, str.: 84

dále dělí na evakuaci všeobecnou a částečnou. Všeobecná evakuace se využívá např. při živelných katastrofách a jde o úplnou evakuaci, které podléhají všechny skupiny osob. Evakuace částečné se využívá případně při vojenském ohrožení a podléhají jí pouze určité skupiny obyvatel, jako jsou děti od 6 let s individuálním doprovodem, děti od 6 do 15 let se společným doprovodem, pacienti zdravotnických lůžkových zařízení, osoby přestárlé a osoby tělesně postižené. V případě všeobecné evakuace jsou dané skupiny obyvatel evakuovány přednostně.²⁹

Podle doby trvání dělíme evakuaci na krátkodobou a dlouhodobou. Krátkodobou evakuací se nazývá situace, kdy, hrozící nebezpečí nevyžaduje dlouhodobé odsunutí obyvatelstva. Dlouhodobá evakuace je, když hrozící nebezpečí vyžaduje dlouhodobé opuštění trvalého bydliště, v tomto případě se zabezpečuje pro evakuované obyvatele i náhradní ubytování.³⁰

Podle způsobu realizace dělíme evakuaci na samovolnou a řízenou. O evakuaci samovolnou se jedná, když v případě hrozícího nebezpečí obyvatelstvo jedná dle vlastního uvážení tak, aby před ním uniklo do bezpečí a tento proces je celkově neřízený. Během samovolné evakuace se orgány odpovědné za evakuaci snaží nad celým průběhem získat kontrolu a tím ji usměrňovat. Při evakuaci řízené mají vše na starosti odpovědné orgány, které celý proces řídí a mají vliv na jeho průběh.²³

Dále se v závislosti na hrozícím nebezpečí, evakuace dělí na přímou a nepřímou. V případě řízené evakuace je důležité mít sestavený plán evakuace, to je soubor informací a podkladů, které jsou potřebné k provedení plošné evakuace obyvatelstva, kdy se převážně plánuje evakuace dlouhodobá. Plán evakuace obvykle obsahuje část textovou a část grafickou a je důležitou součástí havarijního plánu.

Plán evakuace obsahuje zejména následující pojmy:³¹

- evakuační zóna = prostor kde hrozí určité nebezpečí, a z kterého bude obyvatelstvo evakuováno
- uzávěra = místo, které je zřetelně označené a brání vstupu nežádoucím osobám do ohroženého prostoru
- evakuační středisko = místo které se využívá zejména jde-li o řízenou evakuaci, kde se po shromážděné evakuované obyvatelstvo zaeviduje a následně je usměrněno a postupuje dále dle plánu evakuace

---

²⁹ LINHART, P., a kol.: *Ochrana člověka za mimořádných událostí*, Praha (2003), ISBN 80-7168-869-X

³⁰ Tamtéž, str. 82

³¹ Tamtéž, str. 83

- příjmové území = prostor mimo ohrožené území, kde se provádí příjem evakuovaných osob, po kterém následují další kroky k zajištění nouzového ubytování
- místo nouzového ubytování = jsou předem určené objekty, které jsou soustředěné do příjmového území a ty jsou určeny k dočasnému pobytu evakuovaných osob
- evakuační zavazadlo = zavazadlo s osobními věcmi osoby, která je evakuovaná, hmotnost zavazadla je doporučeno do 25 kg (u dětí 10 kg). V případě evakuace soukromým automobilem je hmotnost zavazadel neomezena

Evakuační zavazadlo by mělo obsahovat hlavně následující věci:³²

- osobní doklady a cennosti
- osobní léky a obvazy
- základní potraviny na 2 až 3 dny
- čaj, pitnou vodu
- toaletní a hygienické potřeby
- předměty denní potřeby (lžíce, hrnek atd.)
- svítilnu včetně náhradních baterií, svíčku zápalky
- příkrývku (spací pytel)
- prádlo, náhradní oděv, obuv, nepromokavý plášť
- rozhlasový bateriový přijímač včetně náhradních baterií

2.5 Nouzové přežití

Cílem věcně příslušných orgánů, které zajišťují nouzové přežití obyvatelstva, je zmenšit negativní vliv mimořádných událostí na zdraví a životy ohrožených občanů. Opatření nouzového přežití jsou rozvedena v plánu nouzového přežití, který je obsahem havarijního plánu kraje.³³

Opatření vycházejí z Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2013 s výhledem do roku 2020. K materiálnímu zabezpečení slouží jako podpora tzv. mobilní kontejnerové soupravy pro nouzové přežití. Ty jsou připravovány tak, aby je v případě potřeby bylo možné využít občany České republiky, ale i občany Evropské unie v cizině. Na každý kraj je vyčleněno 15 kontejnerů nouzového přežití, které mají každý kapacitu 25-50 osob.³⁴

³² LINHART, P., a kol.: *Ochrana člověka za mimořádných událostí*, Praha (2003), ISBN 80-7168-869-X, str.: 83

³³ MARTÍNEK, B.: *Ochrana obyvatelstva*, Praha, 2009, ISBN 978-80-721-298-0, str.: 84

³⁴ HZS – integrovaný záchranný systém. [online], [cit. 10.10.2010]. dostupné z: <http://www.hzscr.cz/clanek/opatreni-pro-nouzove-preziti-558778.aspx>,

2.6 Civilní ochrana

Pojem civilní ochrana je v širším slova smyslu možné vyložit, jako soubor všech opatření k národní obraně, která nemá vojenský charakter. V užším slova smyslu je obsah a význam pojmu civilní ochrana, téměř totožný s významem pojmu ochrana obyvatelstva, který je specifický pro Českou republiku.

Hlavním úkolem civilní ochrany je chránit obyvatelstvo před nebezpečím a připravit jej k odstranění následků různých živelných pohrom a také vytvořit potřebné podmínky pro přežití. Zařízení civilní ochrany bez právní subjektivity tvoří personál a věcné prostředky. Orgány obce, právnické nebo podnikající fyzické osoby mohou být v případě potřeb a po schválení orgánů HZS, zřizovatelem zařízení civilní ochrany.

*Zařízení civilní ochrany se dělí na zařízení pro:*³⁵

- „zajištění evakuace
- zajištění nouzového přežití a organizované humanitární pomoci
- nouzové zásobování vodou
- poskytnutí první pomoci
- provedení prací spojených s vyprošťováním osob a k odstraňování následků mimořádných událostí
- zajišťování a označování nebezpečných oblastí
- zabezpečení dekontaminace terénu
- zabezpečení dekontaminace osob a oděvů
- zabezpečení věcných prostředků
- zabezpečení ukrytí osob ve stálých úkrytech
- zabezpečení výdeje prostředků individuální ochrany“

Klíčovým orgánem v odpovědnosti za ochranu obyvatelstva je ministerstvo vnitra. Mezi všechny úrovně veřejné správy je rozvržena odpovědnost za ochranu obyvatelstva, kam patří:³⁶

- orgány územní samosprávy - zastupitelstvo obce či obce s rozšířenou působností, rada obce, starosta obce, obecní úřad nebo magistrát statutárního města
- správní úřady – jsou to úřady práce, hygienické stanice a veterinární správy
- ozbrojené bezpečnostní sbory - okresní ředitelství Policie ČR, obvodní oddělení Policie ČR a místní oddělení Policie ČR

³⁵ MARTÍNEK, B.: *Ochrana obyvatelstva*, Praha, 2009, ISBN 978-80-721-298-0, str. 103

³⁶ Tamtéž, str. 104

- záchranné sbory - jednotky požární ochrany HZS kraje, jednotky požární ochrany HZS podniků, jednotky sboru dobrovolných hasičů obcí, jednotky sboru dobrovolných hasičů podniku a zdravotnická záchranná služba
- záchranný prapor Armády ČR
- právnické a fyzické osoby – např. charitativní a humanitární organizace, zájmová občanská sdružení, havarijní a poruchové služby, vlastníci staveb civilní ochrany a provozovatelé vodních děl.

2.7 Integrovaný záchranný systém

„Integrovaný záchranný systém (IZS) je efektivní systém vazeb, pravidel spolupráce a koordinace záchranných a bezpečnostních složek, orgánů státní správy a samosprávy, fyzických a právnických osob při společném provádění záchranných a likvidačních prací a přípravě na mimořádné události.“³⁷

Hlavním právním předpisem, který byl přijat v roce 2000, je zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů, který upravuje postup složek Integrovaného záchranného systému (IZS) v oblasti ochrany a záchrany jako celek. IZS je jednou z hlavních součástí systému vnitřní bezpečnosti státu a slouží ze strany státu k uskutečnění ústavního práva každého občana na poskytnutí pomoci v situaci, kdy je ohroženo jeho zdraví nebo život. IZS tedy vyjadřuje pravidla spolupráce jeho základních složek, při řešení mimořádných událostí.

Základní složky integrovaného záchranného systému jsou:

- **HZS** - Hasičský záchranný sbor České republiky (zákon č. 260/2008 Sb. o Hasičském záchranném sboru České republiky) a jednotky požární ochrany zařazené do plošného pokrytí kraje, (zákon č. 133/1985 Sb. o požární ochraně, ve znění pozdějších předpisů)
- **ZZS** - Zdravotnické záchranné služby (zákon č. 20/1966 Sb. o péči o zdraví lidu ve znění pozdějších předpisů a vyhláška MZ ČR č. 434/1992 Sb. o zdravotnické záchranné službě ve znění pozdějších předpisů)
- **PČR** - Policie České republiky, (zákon č. 273/2008 Sb. o Policii České republiky)

³⁷ HZS – integrovaný záchranný systém. [online], [cit. 10.10.2010]. Dostupné: <http://www.hzscr.cz/clanek/integrovaný-zachranný-systém.aspx>.

V IZS je hlavním protagonistou Hasičský záchranný sbor ČR a stejně jako celé IZS náleží do působnosti Ministerstva vnitra. Při jednotném zásahu většího počtu složek IZS řídí a koordinuje celý zásah příslušník HZS ČR, který o všem na místě informuje operační a informační středisko IZS, kterým je operační a informační středisko HZS ČR. Krizovými orgány krajů a Ministerstvem vnitra je IZS řízen zejména ze strategického hlediska. Při provádění záchranných a likvidačních prací má velitel zásahu široké kompetence a je oprávněn zamezit vstupu osob na místo zásahu, nařídit evakuaci nebo nařídit omezení potřebná k ochraně života, zdraví, majetku a životního prostředí. Velitel zásahu je taktéž oprávněn, vyžadují-li to okolnosti, vyzvat osoby k poskytnutí osobní nebo věcné podpory.³⁸

Mezi ostatní složky integrovaného záchranného systému patří zejména:

- vyčleněné síly a prostředky ozbrojených sil
- obecní policie
- orgány ochrany veřejného zdraví
- havarijní, pohotovostní, odborné a jiné služby
- zařízení civilní ochrany
- neziskové organizace a sdružení občanů, která lze využít k záchranným a likvidačním pracím.³⁹

Ostatní složky IZS jsou na základě předem sjednané dohody o poskytnutí pomoci svolávány k záchranným a likvidačním pracím, kde záleží především na povaze negativní události. V důsledku vzniku mimořádné události je možné k ústřední koordinaci záchranné a likvidační práce využít Ústředního poplachového plánu integrovaného záchranného systému.

Způsob řízení záchranných a likvidačních prací můžeme obecně rozdělit na tři úrovně:⁴⁰

- **taktická úroveň** - je na místě (místo zásahu), kde se negativní událost stala, za veškerou činnost odpovídá velitel zásahu, tím je většinou velitel JPO;
- **operační úroveň** - tato úroveň probíhá v operačních střediscích základních složek IZS;
- **strategická úroveň** - tvoří ji přímé angažování starosty obce s rozšířenou působností, hejtmana kraje či Ministerstva vnitra, ke koordinační činnosti na strategické úrovni slouží havarijní plán kraje.

³⁸ PANOCHA, V.: *Integrovaný záchranný systém (IZS) v České republice*, Praha 1997, ISBN 80-902283-0-5

³⁹ HZS – integrovaný záchranný systém. [online], [cit. 10.10.2010]. Dostupné: <http://www.hzscr.cz/clanek/integrovaný-zachranný-systém.aspx>.

⁴⁰ LINHART, P.: *Některé otázky ochrany společnosti*, Praha (2005), ISBN 80-86640-43-4

Tísňové volání je bezplatné volání na čísla IZS, které je potřebné k přivolání pomoci pro záchranu života, zdraví nebo majetku a je volně přístupné všem, a to z jakéhokoli telefonního přístroje nebo telefonní budky. V České republice je zavedeno pro tísňové volání pět základních telefonních čísel, která by měl znát každý občan.

Čísla tísňových linek jsou:

- 150 Hasičský záchranný sbor České republiky
- 155 Zdravotnická záchranná služba
- 158 Police České republiky
- 156 Obecní (městská) policie
- 112 Jednotné evropské číslo tísňového volání

Jednotné evropské číslo tísňového volání 112 je linka, která je svedena na centrální pult operačního a informačního střediska IZS. To tvoří operační střediska hasičských záchranných sborů krajů a operační středisko Ministerstva vnitra, které je střediskem generálního ředitelství HZS ČR. Tísňová linka 112 byla zřízena v roce 1991 rozhodnutím Rady Evropských společenství a v České republice byla tísňová linka 112 zavedena dne 19. dubna 2000. Díky propojení tísňové linky 112 se základními složkami IZS, tj. HZS, PČR a ZZS, je možné rychle odhadnout vzniklé situace a ihned zahájit zásah záchranných složek. V celé České republice funguje 14 telefonních center v sídlech HZS krajů, kde jsou bezodkladně odbavovány jednotlivé tísňové hovory na číslo 112. Současná technologie v centrech tísňového volání umožňuje v případě potřeby lokalizovat polohu mobilního telefonu volajícího nebo zjistit adresu pevné linky. Tísňové hovory v telefonních centrech jsou operátory odbavovány kromě češtiny i ve světových jazycích, zejména v angličtině a němčině. Ke komunikaci v jiných světových jazycích jsou operátorům nápomocny počítačové překladače.⁴¹

2.8 Jednotky požární ochrany

Pro účely plošného pokrytí území ČR jednotkami požární ochrany (JPO) se dle operační hodnoty dělí do šesti kategorií JPO I až JPO VI. Sbor dobrovolných hasičů (SDH).

JPO I – jednotka HZS ČR, zajišťující výjezd jednoho až tří družstev o zmenšeném početním stavu (1+3), družstev (1+5) nebo jejich kombinaci, poskytuje pomoc obcím speciální technikou v území své působnosti

JPO II/1 – jednotka SDH obce kategorie JPO II, která zabezpečuje výjezd družstva o zmenšeném početním stavu a zřizuje se zpravidla ve vybrané obci s počtem obyvatel nad 1000.

---

⁴¹ HZS - Tísňové volání v ČR, [online], [cit. 20.9.2010], Dostupné: <http://www.hzscr.cz/clanek/tisnova-volani-v-ceske-republice.aspx>

JPO II/2 - jednotka SDH obce, která zabezpečuje výjezd dvou družstev o zmenšeném početním stavu a zřizuje se zpravidla ve vybrané obci s počtem obyvatel nad 1000.

JPO III/1 - jednotka SDH obce, která zabezpečuje výjezd družstva o zmenšeném početním stavu a zřizuje se zpravidla ve vybrané obci s počtem obyvatel nad 1000.

JPO III/2 - jednotka SDH obce, která zabezpečuje výjezd dvou družstev o zmenšeném početním stavu a zřizuje se zpravidla ve vybrané obci s počtem obyvatel nad 1000.

JPO IV - jednotka hasičského záchranného sboru podniku zřizovaná právnickou nebo fyzickou podnikající osobou; poskytuje speciální techniku na výzvu OPS HZS ČR zpravidla na základě písemné dohody.

JPO V - jednotka SDH obce kategorie JPO V, která zabezpečuje výjezd družstva o zmenšeném početním stavu.

JPO VI - jednotka SDH podniku zřizovaná právnickou nebo fyzickou podnikající osobou, poskytuje speciální techniku na výzvu OPS HZS ČR zpravidla na základě písemné dohody.⁴²

2.9 Požární ochrana

Požární ochrana je preventivním opatřením a jako ústřední orgán státní správy jej spravuje Ministerstvo vnitra. Hlavní úkoly požární ochrany jsou rozděleny mezi HZS krajů a v přenesené působnosti též na orgány krajů a obcí. Mezi hlavní právní předpisy upravující tuto činnost patří zákon o požární ochraně č. 133/1985 Sb. a zákon o IZS. Opatření a činnost preventivně požární ochrany úzce souvisí s ochranou obyvatelstva.

Požární ochrana se podle míry požárního nebezpečí dělí na tři kategorie:

- vysoké požární nebezpečí – se např. vyskytuje u činností, při nichž se manipuluje s látkami, které jsou extrémně hořlavé, vysoce hořlavé a hořlavé, v celkovém množství větším než 5000 tun
- zvýšené požární nebezpečí – se např. vyskytuje u činností, při nichž jsou v jednom prostoru nebo požárním úseku látky, které jsou extrémně hořlavé, vysoce hořlavé a hořlavé, v celkovém množství převyšujícím 1000 kg
- bez zvýšeného požárního nebezpečí – jsou činnosti, které nejsou uvedeny v § 4 odst. 2, 3, zákon č. 133/1985 Sb., o požární ochraně.⁴³

⁴² HZS – integrovaný záchranný systém. [online], [cit. 15.1.2011]. Dostupné: <http://www.hzscr.cz/clanek/jednotky-po-218325.aspx>

⁴³ Zákon č. 133/1985 Sb., o požární ochraně, ve znění pozdějších předpisů.

Ze zákona jsou povinnosti na úseku požární ochrany uloženy podnikatelským subjektům a taktéž i fyzickým osobám. Fyzické osoby by se například měli chovat tak, aby nezpůsobili vznik požárů při běžném chodu domácnosti a při jiných činnostech na svém soukromém pozemku i mimo něj.⁴⁴

2.10 Ochrana před povodněmi

V České republice v posledních letech dochází stále častěji k povodním a je potřeba věnovat dostatečnou pozornost preventivně ochranným opatřením před touto živelnou katastrofou.

Ochrana před povodněmi je soubor opatření, která slouží k eliminování a zabránění vzniku ohrožení zdraví, životů a majetku osob a k ochraně životního prostředí vlivem povodní. Tato opatření jsou zejména preventivní a jsou předem připravená a systematicky řízená. Jako preventivně ochranná opatření jsou např. dle potřeby ovlivňovány a regulovány průběhy povodí.

Ochranná opatření před povodněmi zajišťují povodňové plány a krizové plány jednotlivých obcí a měst. Ministerstvo životního prostředí je pověřeným orgánem pro centrální řízení ochrany před povodněmi a Ministerstvu vnitra přísluší řízení záchranných prací v průběhu povodně. Tyto orgány, pověřené zabezpečením a řízením, se nazývají povodňové orgány, které se řídí povodňovými plány. Povodňové orgány se dle stavu ohrožení dělí na orgány působící v době mimo povodeň a orgány působící po dobu povodně. V tomto případě to jsou povodňové komise, které zřizují orgány státní správy a samosprávy a ty slouží jako složky k plnění mimořádných úkolů v době hrozící povodně.

Zvláštní požadavky jsou v rámci povodňové ochrany kladeny na provádění evakuace z ohrožených území, o evakuaci rozhoduje podle své místní příslušnosti povodňový orgán. Evakuace je plánována tak, aby přemístění ohrožených obyvatel popř. zvířete, proběhlo co nejrychleji. V průběhu povodní se evakuace řídí podle příslušných povodňových a havarijních plánů.⁴⁵

---

⁴⁴ Zákon č. 133/1985 Sb., o požární ochraně, ve znění pozdějších předpisů.

⁴⁵ HZS – ochrana před povodněmi, [online], [cit. 20.9.2010], Dostupné: <http://www.hzsmsk.cz/index.php?a=cat.62>

2.11 Stupně poplachů

Stupně poplachů se vyhláší podle druhu mimořádné události a jejího rozsahu, dělí se na čtyři stupně poplachů. Jednotlivé stupně tak předurčují potřebu sil a prostředků pro záchranné a likvidační práce. Čtvrtý stupeň je nejvyšším a je označován jako zvláštní stupeň poplachu.⁴⁶

První stupeň poplachu je vyhlášován např. v případě, že mimořádná událost ohrožuje jednotlivé osoby, jednotlivý objekt nebo dopravní prostředky atd. a činnost zde provádí základní složky, které není nutné nepřetržitě koordinovat.

Druhý stupeň poplachu je vyhlášován v případě, že mimořádná událost ohrožuje více jak 100 osob, více jak jeden objekt, prostředky hromadné dopravy osob. Při tomto stupni provádí záchranné činnosti složky kraje, které jsou nepřetržitě koordinovány.

Třetí stupeň poplachu je vyhlášován v případě, že mimořádná událost ohrožuje více než 100 a nejvýše 1000 osob, část obce nebo areálu podniku, soupravy železniční přepravy nebo jde o hromadnou havárii v silniční dopravě popř. o havárii v letecké dopravě. Záchranné práce provádějí složky IZS kraje nebo složky jiných krajů. Velitel Zásahu koordinuje činnost a místo zásahu rozdělí na sektory a úseky. Velitel HZS kraje vyrozumívá hejtmana a starosty obcí s rozšířenou působností.

Zvláštní stupeň poplachu je vyhlášován v případě, že mimořádná událost ohrožuje více než 1000 osob, celé obce nebo plochy území nad 1 km², činnost zde provádí základní i ostatní složky IZS, včetně využití sil a prostředků z jiných krajů, případně se použije pomoc nebo prostředky ze zahraničí. Složky při společném zásahu koordinuje velitelem zásahu za pomoci štábu velitele zásahu a místo zásahu opět rozdělí na sektory a úseky. Při vyhlášení zvláštního stupně poplachu informuje hejtmana a starostu obce s rozšířenou působností operační a informační středisko kraje.⁴⁷

---

⁴⁶ HORÁK, R., *Průvodce krizovým řízením pro veřejnou správu*, Praha (2004), s.259, ISBN 80-7201-471-4

⁴⁷ HORÁK, R., *Průvodce krizovým řízením pro veřejnou správu*, Praha (2004), s.259, ISBN 80-7201-471-4

3 Ochrana obyvatelstva v obci

3.1 Obec

Obec jako územní celek se samosprávným společenstvím občanů má vlastní majetek, který spravuje a v právních vztazích vystupuje svým jménem a má odpovědnost, která z těchto vztahů vyplývá. Dále se stará zejména o rozvoje území obce a o potřeby a požadavky občanů, čímž spravuje náležitosti patřící do samostatné působnosti obce. V tomto smyslu samostatné působnosti zajišťuje také záležitosti ve věci rozvoje bydlení v obci, dopravy a spojů, nezbytnosti informovanosti občanů, výchovy, vzdělávání, kulturního rozvoje a zejména ochrany zdraví popř. ochrany veřejného pořádku.⁴⁸

Obec s rozšířenou působností jsou obcemi pověřenými s výkonem veřejné správy v rámci přenesené působnosti, kterou vykonávají po zrušení okresních úřadů. Při vzniku krizových stavů nejsou v zákoně rozlišené pravomoci orgánů obce s rozšířenou působností a ostatních typů obcí, přičemž při vzniku mimořádné události disponují větší pravomocí než ostatní obce.⁴⁹ Obce s rozšířenou působností mají nezaměnitelnou úlohu při provádění záchranných a likvidačních prací a zajištění ochrany obyvatelstva na území svého správního obvodu.

3.2 Orgány obce

Orgány obce ve spolupráci s Integrovaným záchranným systémem tvoří základní kámen při zabezpečení ochrany obyvatelstva, a to jak v informovanosti a zabezpečování připravenosti občanů na mimořádné události, tak v jejich vzájemné pomoci. Hlavním orgánem obce je zastupitelstvo a starosta. Dalšími orgány jsou rada obce, obecní úřad a zvláštní orgány obce.⁵⁰

Obecní úřad má povinnosti v případě mimořádné události zajistit varování občanů, čímž se stává prvotním orgánem, který musí řádně informovat občany. Z tohoto důvodu by obec měla dbát na to, aby byla dostatečně technicky vybavena a v případě nutnosti užila vhodného prostředku k včasnému varování všech osob nacházejících se v obci. Nejčastěji se k varování a informování, v případě hrozícího nebezpečí, využívají zejména místní rozhlas a sirény.

⁴⁸ Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení)

⁴⁹ HORÁK, R., *Průvodce krizovým řízením pro veřejnou správu*, Praha (2004), s.310, ISBN 80-7201-471-4

⁵⁰ Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení)

„Mezi další úkoly obecního úřadu patří jeho povinnost seznamovat fyzické a právnické osoby v obci s charakterem možného ohrožení, s připravenými záchrannými a likvidačními pracemi a ochranou obyvatelstva.“⁵¹

Nejčastějším způsobem, jak seznámit občany v obci s uvedenou problematikou, je provádění určitého školení. V tomto směru je obecní úřad povinen školení pravidelně jednou ročně organizovat. a jsou pro obyvatele obce dobrovolná. Dále je možné obyvatele obce seznamovat s plánovanými opatřeními formou volného zpřístupnění informací, buď přímo na obecním úřadě, internetových stránkách příslušné obce nebo vydáním instruktážní příručky. V pravomoci samostatné působnosti obce je vydávat závazné vyhlášky v záležitostech předepsaných zvláštním zákonem. Vyhlášky jsou vydávány převážně k zabezpečení veřejného pořádku, ochrany bezpečnosti, zdraví a majetku. Vyhláška tak může stanovit, že určité činnosti, jež by narušovaly veřejný pořádek v obci nebo by byly v rozporu s etikou, se nesmí v daném čase a místě v obci vykonávat nebo takové činnosti může zcela zakázat.

Ve věci zajištění veřejného pořádku může tak místní vyhláška upravovat pořádání, průběh a ukončení sportovních a kulturních akcí, které jsou veřejně přístupné. Jednou z povinností obce je vytyčit předpoklady pro zabezpečení požární ochrany při veřejných společenských a kulturních akcích, kterých se zúčastňuje velký počet osob, a to za pomoci vydané obecně závazné vyhlášky obce.⁵²

V záležitosti ochrany obyvatelstva zajišťují orgány obce při výkonu státní správy prvotně úkoly ochrany obyvatelstva. Vztahují se především na občany, kteří jsou na území obce nebo na území spadající pod obec s rozšířenou působností. Orgány obce zabezpečují při ochraně obyvatelstva úkoly vyplývající z havarijních a krizových plánů krajů, přičemž se zejména podílí na záchranných a likvidačních pracích, zajišťují varování, včasnou evakuaci, ukrytí obyvatel, dále pak organizují humanitární pomoc a nouzové přežití obyvatel obce a zejména zabezpečují připravenost obce na mimořádnou událost.⁴³

Při plnění potřebných úkolů k zajištění ochrany obyvatelstva, využívají obce převážně jednotky sboru dobrovolných hasičů (SDH). V obcích kde jednotky SDH zřízeny nejsou, se k tomuto účelu využívá zařízení civilní ochrany. Orgány obce dále shromažďují údaje o počtu obyvatel a jejich totožnosti, které se v době vzniku mimořádné události vyskytují na území obce a v jejich přilehlých částech spadajících do jeho správního obvodu. Ve spolupráci s PČR a obecní policií se spolupodílí na zajištění veřejného pořádku, kdy plní úkoly při přípravě na krizové situace a jejich řešení, které jsou předem stanovené krajským úřadem.

⁵¹ HORÁK, R., *Průvodce krizovým řízením pro veřejnou správu*, Praha (2004), s.319, ISBN 80-7201-471-4

⁵² Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení)

K zajištění veřejného pořádku je zastupitelstvo oprávněno rozhodnout o zřízení nebo zrušení obecní policie. Jako výkonný orgán obce se samostatnou působností slouží k tomuto účelu rada obce a je podřízena zastupitelstvu. Pravomoci rady města jsou vymezeny v zákoně č. 128/2000 Sb. o obcích.

3.3 Starosta obce a jeho postavení při mimořádné události

Starosta obce je jako hlavní představitel orgánu obce při vzniku mimořádné události povinen, zajistit včasné varování všech obyvatel, kteří se v danou dobu nacházejí na území obce a ve správním obvodu spadajícím pod obec s rozšířenou působností. Občané by měli být po varování řádně informováni, o jaký druh nebezpečí se jedná. Starosta je povinen jim poskytnout i potřebné informace o krocích, jak se bude postupovat. Ve spolupráci s velitelem zásahu organizuje hlavní představitel obce evakuaci osob z území zasaženého mimořádnou událostí, dále se podílí na zajištění následného ukrytí a zabezpečuje potřebné podmínky v případě nouzového přežití obyvatel. Starosta obce je dále povinen zajistit pravidelnou údržbu a provoz informačních a komunikačních prostředků, sloužících pro varování a informování obyvatel obce. Práva a povinnosti představitele obce jsou vyjmenovány v § 16 zákona č. 239/200 Sb., o integrovaném záchranném systému. Starosta obce s rozšířenou působností svými pokyny řídí krizový štáb obce, který ve svém správním obvodu plní úkoly a opatření při ochraně obyvatelstva. Má právo požadovat poskytnutí osobní nebo věcné pomoci od právnických nebo fyzických osob. V případě potřeby, při vzniku mimořádné události, může starosta vydat nařízení hospodářské regulace, čímž ukládá právnickým a podnikajícím fyzickým osobám povinnosti, například k dodávání výrobků nebo poskytnutí prací a služeb, za účelem využití k zajištění ochrany občanů.⁵³

Bezpečnostní rada obce

Starostové obcí s rozšířenou působností mají za úkol zřídit bezpečnostní radu obce a jmenují její členy, dále pak zřizují krizový štáb obce. Bezpečnostní rada obce slouží převážně k přípravě na krizové situace, má maximálně osm členů a její složení upravuje nařízení vlády č. 462/2000 Sb.

Krizový štáb obce zajišťuje a posuzuje přijatá opatření v obci a slouží starostovi jako poradní orgán při usměrňování záchranných a likvidačních prací v obci. Štáb se skládá z členů oprávněné bezpečnostní rady a členů stálé pracovní skupiny krizového štábu. Slouží jako

⁵³ Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení)

pracovní orgán starosty obce, k řízení záchranných a likvidačních prací při mimořádných událostech, které vznikly a ohrožují dané území a jeho přilehlé okolí, které spadá do správního obvodu obce s rozšířenou působností.⁵⁴

Havarijní a povodňový plán obce

Povodňová ochrana měst a obcí se provádí na základě zákona č. 254/2001 Sb. o vodách (vodního zákona), zákon č. 458/1992 Sb. o státní správě ve vodním hospodářství a nařízení vlády č. 100/1999 Sb. o ochraně před povodněmi.

3.4 Spolupráce s PČR

Ve vztahu k Policii ČR má starosta obce oprávnění: „*může požadovat po Policii České republiky spolupráci při zabezpečení místních záležitostí veřejného pořádku.*“⁵⁵ O spolupráci PČR s obcí je uzavíraná koordinační dohoda o vzájemné spolupráci. V zákoně o PČR ovšem není vymezena povinnost Policie ČR žádosti starosty vyhovět, a proto je převážně na rozhodnutí samotného vedení obvodního oddělení, jak k této žádosti přistoupí. V posledních letech je v rámci udržení dobrých vztahů s představiteli obce a s občany, ve smyslu „Comuniti policing“ a v zájmu policie této žádosti vyhovět. Starosta obce je oprávněn požadovat spolupráci jen v oblasti zabezpečení místních záležitostí veřejného pořádku, které nejsou nad rámec určitého teritoria územního obvodu obce. „*Zabezpečení místních záležitostí veřejného pořádku můžeme definovat jako dosažení určitého vyváženého stavu společenských vztahů respektujících vžitá či v místě uznávaná pravidla způsobu života a společenského chování (slušnosti), vycházející z poměrů daného místa a z tam obecně přijímaných zásad a pravidel morálky. Zabezpečování místních záležitostí veřejného pořádku patří do samostatné působnosti obce a je prioritním a stěžejním úkolem obecní policie – pokud je zřízena. Pokud opatření obce nestačí k zajištění místních záležitostí veřejného pořádku je starosta obce oprávněn požádat Policii ČR o spolupráci při jejich zajišťování.*“⁵⁶

3.5 Sbor dobrovolných hasičů

Jednotky sboru dobrovolných hasičů obce (SDH) zřizují na úseku požární ochrany, ve své samostatné působnosti, jednotlivé obce. Jednotky SDH provádějí převážně hašení požárů a záchranné práce, při vzniku mimořádných událostí. Povinností obce je například udržovat

⁵⁴ Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení)

⁵⁵ Tamtéž, § 103 odst. 4 písm. d)

⁵⁶ FOUKALOVÁ, K. a kol., *Bezpečnost a právo na místní úrovni*, Praha, 2010, s. 22, ISBN 978-80-87110-18-8

akceschopnost jednotek SDH, zajistit sboru dostatečnou materiální a finanční podporu a péči o její členy. Obec pro potřeby svého územního obvodu zajišťuje výstavbu a provoz objektů požární ochrany a odbornou přípravu členů jednotky SDH. K zajištění ochrany obyvatelstva v obci je důležitý Požární řád obce, ten je vydáván formou obecně závazné vyhlášky. Při velkých akcích pořádaných na území obce, kde je soustředěn velký počet obyvatel, tak zabezpečuje požární ochranu.⁵⁷

3.6 Práva, povinnosti a úkoly občanů

Občan jako jedinec je základním článkem v samotném systému ochrany obyvatelstva. Je proto nezbytné, aby byl kladen v oblasti ochrany obyvatelstva potřebný důraz na vzdělávání. Každý občan by měl být seznámen, jak se v případě hrozícího nebezpečí zachovat a kam se případně v obci, kde má trvalý pobyt, před tímto nebezpečím ukrýt.

Ve věci zkvalitnění znalostí a připravenosti fyzických osob, by měla být především dostatečně vzdělávána mládež na školách a v souladu se studijními programy na základních i středních školách. Důležité je do výuky začlenit přednášky a případně i cvičení, potřebná k osvojení si základních znalostí a dovedností v oblasti problematiky ochrany obyvatelstva. V minulosti v tomto směru nebyli školáci bohužel dostatečně vzděláváni. Změna nastala až schválením zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů, kterým byla začleněna do výuky ochrana obyvatelstva a stala se součástí rámcového vzdělávacího programu, jak pro základní školy, gymnázia, tak i pro střední školy.

Povinnost poskytovat informace občanům o možném hrozícím nebezpečí, je na státních orgánech, na orgánech územních samosprávních celků a na zaměstnavatelích. Občan by měl získat základní znalosti a dovednosti k sebeochraně a vzájemné pomoci, aby byl schopen čelit následkům vzniklé mimořádné události a vědět jakým způsobem se zachovat po vyhlášení varovného signálu, znát telefonní čísla tísňového volání, místa poskytování nezbytných informací a také jak připravit evakuační zavazadlo. Dále by měl být seznámen o možnosti improvizované ochrany ukrytím ve vhodných částech obytných domů a jiných objektech a o opatřeních v případě povodní. V neposlední řadě by měl být schopen poskytnout první před lékařskou pomoc.

---

⁵⁷ Zákon č. 133/1985 Sb. o požární ochraně

Práva a povinnosti právnických osob

Právnické osoby a podnikající fyzické osoby prvotně zabezpečují ochranu obyvatelstva ve vztahu ke svým zaměstnancům. Důležitou roli mají při informování o možném hrozícím nebezpečí, o plánovaných opatřeních, postupu při řešení následků vzniklých vlivem mimořádné události a při pomoci zaměstnancům.

Opatření ochrany obyvatelstva je zpracováno do vnitřních havarijních plánů a plánů krizové připravenosti. Jsou-li právnické osoby a podnikající fyzické osoby zahrnuté do havarijních plánů nebo krizového plánu kraje, jsou povinné plnit úkoly v souladu s právními předpisy a další úkoly, které jim náleží. K plnění úkolů ochrany obyvatelstva mohou využít podnikových jednotek HZS nebo podnikových SDH, popřípadě zařízení civilní ochrany. Uvedené jednotky se zejména podílejí na zabezpečení evakuace, zabezpečení ukrytí, nouzového přežití, organizování humanitární pomoci, zjišťování nebezpečných oblastí a provedení potřebné dekontaminace.

Kde získat informace o charakteru možného ohrožení

Občan - získá informace o připravených krizových opatřeních u příslušného obecního úřadu.

Zaměstnanec - získá informace o připravených záchranných a likvidačních pracích od svého zaměstnavatele.

Právnická osoba nebo podnikající fyzická osoba - získá informace o připravených záchranných a likvidačních pracích na příslušném obecním úřadě.⁵⁸

---

⁵⁸ HZS – integrovaný záchranný systém. [online], [cit. 15.1.2011]. Dostupné: <http://www.hzscr.cz/clanek/prirucky.aspx>

4 Cíle práce, hypotézy a metodika

Cílem práce je zmapovat jakým způsobem je informováno obyvatelstvo ve městě Lišov a městysu Ledenice v oblasti ochrany obyvatelstva, a dále pak popsat ochranná opatření a udělat jejich analýzu. V souhrnné kapitole praktické části této práce jsou navržena některá opatření, která přispějí k větší informovanosti a připravenosti občanů v dané lokalitě.

Hypotéza 1: „Systémy a způsoby informování občanů nejsou ze strany obecního úřadu dostatečně využity.“

Hypotéza 2: „Jednotné evropské číslo tísňového volání (112) je již řadě občanů známé.“

4.1 Metoda získávání dat a zpracování

K získání dat jsem si zvolil techniku, která je ze sociologického hlediska výzkumem kvalitativním. Pro výše stanovený cíl a verifikaci či falzifikaci hypotéz jsem použil techniku nestandardizovaného rozhovoru formou diskuze. Otázky rozhovoru jsou zaměřeny na zjištění povědomí veřejnosti o problematice ochrany obyvatelstva a opatřeních s ní souvisejících. Otázky jsem si dopředu připravil, ale při rozhovoru s představiteli obcí a náhodně zvolenými respondenty jsem zvolil formu volné diskuze. Sběr dat proběhl od října roku 2010 do ledna roku 2011.

4.2 Výzkumný soubor

Jako první výzkumný soubor jsem si zvolil městys Ledenice, kde jsem formou diskuze provedl nestandardizovaný rozhovor se starostou obce. Mým druhým výzkumným souborem bylo město Lišov, kde jsem k získání dat užil opět formu nestandardizovaného rozhovoru s tajemníkem obecního úřadu. Představitelé uvedených obcí byli, při získávání informací, potřebných k zpracování této bakalářské práce, velice ochotni a poskytli mi povodňové plány svých obcí a další materiály, které byly využity pro zpracování praktické části. K zjištění povědomí občanů v uvedené lokalitě, v problematice ochrany obyvatelstva, jsem si náhodně zvolil jedince, s kterými jsem provedl, taktéž nestandardizovaný rozhovor. Jedná se o občany z městysu Ledenice a města Lišov v různé věkové kategorii, z různých pracovních oborů a s odlišným vzděláním.

Tím jsem zjistil širší souvislosti v dané problematice, které umožňují dobrou srovnatelnost získaných dat.

4.3 Městys Ledenice

Městys Ledenice má 2144 obyvatel v průměrném věku 38 let (dle sčítání lidu z roku 2001). Ledenice se nacházejí v Jižních Čechách nedaleko Českých Budějovic ve vzdálenosti 12 km jihovýchodně. Jsou součástí mikroregionu Sdružení Růže. K obci přísluší osady Ohrazení, Ohrazeníčko, Růžov, Zaliny a Zborov. Ledenice jsou obec s historickou tradicí truhlářství. Od roku 2007 oficiálně užívají status městys, který jim byl udělen na základě dekretu v Poslanecké sněmovně Parlamentu ČR.⁵⁹

4.3.1 Povodňový plán

Z hlediska bezpečnosti a živelných pohrom jsou Ledenice ohroženy převážně povodněmi, které zde ovšem nejsou každoročně. Naposled byly povodně v Ledenicích v roce 2006 a předtím v roce 2002. Povodňový plán zpracoval pan František Jelínek v roce 2002, v roce 2003 byl doplněn a v roce 2006 byl ještě aktualizován.

Povodňový plán městysu Ledenice zabezpečuje připravenost orgánů obce, vymezuje ohrožené území a uceluje ochranná opatření sloužící k zmírnění následků při vzniku povodní. Povodňový plán byl schválen Radou obce Ledenice a potvrzen Magistrátem města České Budějovice.

Povodňový plán je rozdělen na část věcnou, organizační a grafickou. Grafická část viz. příloha č. 1.

Ve věcné části, je jako první bod vymezena charakteristika území, možný druh a rozsah ohrožení obce. Zdrojem povodňového nebezpečí jsou vnitřní vody (intravilánové). Jsou to dešťové srážky spadlé na území obce, které by měly být odváděny kanalizační sítí. Dosavadní kanalizační síť v Ledenicích je zastaralá a neodpovídá požadovaným hodnotám, ale již je ve výstavbě jednotná kanalizační síť v běžném standardu užívaném v ČR. Druhým zdrojem povodňového nebezpečí jsou vnější vody (extravilánové). To jsou dešťové srážky spadlé mimo zastavěné území obce, které nejsou součástí koryt stálých toků, ale jejich povrchový odtok zasahuje území obce. Hlavním tokem je Spolský potok, který teče přes rybníky Kališůvský, Punčocha, Kačerovec a Lazna.

Třetím zdrojem možného povodňového nebezpečí jsou samotné vodní toky. Spolský potok, jako hlavní tok, odvodňuje celé povodí na území obce, ale jeho omezená kapacita koryta, zejména pod rybníkem Lazna, je zdrojem ohrožení a to v případě zvýšených dešťových srážek.

---

⁵⁹ Městys Ledenice, [online], [cit. 10.11.2010]. Dostupné z: [http://www.ledenice.cz/index.php?nid=2692&lid=CZ&oid=309724](http://www ledenice.cz/index.php?nid=2692&lid=CZ&oid=309724)

Dalším zájmovým tokem na území Ledenic je bezejmenná vodoteč, která teče přes rybník Slavíček. Druhým bodem ve věcné části jsou rozhodné stavy povodňové aktivity. Zde jsou uvedeny dva hlavní toky a to odvodňovací stoka v ulici Budějovická a Spolský potok v ulici Lazenská. U nich je uvedena kategorie a hodnota průtoku v metrech krychlových a výška hladiny pro jednotlivé stupně povodňové aktivity.

Vodohospodářská díla uvádí třetí bod věcné části, kterými jsou rybník Lazna a rybník Kačerovec. Posledním bodem je seznam ohrožených míst a objektů povodní na území městysu Ledenice.

V organizační části povodňového plánu jsou v prvním bodě uvedeny okamžité úkoly povodňové komise při vyhlášení jednotlivých stupňů povodňové aktivity, které se dělí na bdělost, pohotovost a ohrožení.

Při stupni **bdělost** má povodňová komise za úkol věnovat zvýšenou pozornost vodnímu toku a vodnímu dílu, zahajuje hlídkovou činnost a hláskou službu.

Stupeň **pohotovost** vyhláší příslušný povodňový orgán v případě, že nebezpečí povodně je zjevné, ale ještě nevznikají škody mimo koryto a nedochází k většímu vylévání vody mimo něj. Při tomto stupni se dále pozorně sleduje vývoj a začínají se provádět ochranná opatření na zmírnění celého průběhu povodně.

Stupeň povodňové aktivity **ohrožení** vyhláší povodňový orgán v případě, že hrozí přímé nebezpečí a dochází k možnému ohrožení životů a škodě na majetku v záplavovém území obce. Při stupni ohrožení se provádějí zabezpečovací a záchranné práce.

V druhém bodě organizační části je uvedena povodňová komise obce, která se skládá s předsedy, zástupce a dalších tří členů.

Ve třetím bodě jsou uvedena spojení na účastníky povodňové služby, mezi tyto organizace patří HZS, PČR, Povodí Vltavy a.s., Český hydrometeorologický ústav a Okresní hygienická stanice. Přílohou povodňového plánu je Povodňová komise Statutárního města České Budějovice a Krizový štáb města České Budějovice.

Ve čtvrtém bodě organizační části je vymezen jeden občan městysu Ledenice, který není členem povodňové komise a ten je pověřen hláskou a hlídkovou službou.

V pátém bodě organizační části jsou uvedeny tři občané Ledenic, kteří zajišťují náhradní odečítání hláskových profilů, místa odečtu jsou zaznamenány v grafické části. Mezi tyto místa patří Odvoňovací stoka v Budějovické ulici, Spolský potok v Lazenské ulici a rybník Lazna. Zabezpečovací a záchranné práce provádí SDH, který je pověřen čerpáním vody a údržba obce provádí odvoz materiálu. Po vyhlášení stupně povodňové aktivity zajišťuje pohotovost

povodňová komise ve spolupráci s místní organizací Českého rybářského svazu. Sledování hlásných profilů se týká rybníku Kačerovec, rybníku Slaviček a rybníku Hradský.

Závěrečnou část povodňového plánu tvoří **grafická část**, v které je znázorněna přehledná situace území obce, do které se zakreslují hlásné profily, rozhodné vodočty a zátopová území v případě, že jsou na území obce situovány.

Starosta a místostarosta mají ve svém mobilním telefonu tzv. krizové číslo, na které lze přepnout v případě vzniku mimořádné události. Krizové číslo by mělo v případě mimořádné události zajistit, aby se starosta dovolal i v době komunikační špičky, tak aby mohl spolupracovat se složkami IZS a rychleji koordinovat záchranné a likvidační práce na území obce a v správním obvodu, spadajícím do jeho působnosti.

4.3.2 Varování, vyrozumění a informování občanů

Městys Ledenice využívá v současné době k varování občanů sirény, které jsou v obci dvě a jsou umístěny na budově základní školy a na budově hasičské zbrojnice. Další sirény jsou umístěny v samostatných vesnicích spadajících do správního obvodu Ledenic, v každé vesnici je jedna siréna.

K informování a ke krizové komunikaci je v současnosti využíván systém rozesílání SMS zpráv občanům. Ledenice v roce 2002 zrušily obecní rozhlas, z důvodu malé efektivnosti informování. Pro varování obyvatelstva, rada městys usoudila, že v dnešní moderní době je tento systém již zastaralý a rozhodla se o využití nových způsobů informování občanů.

Za obecní rozhlas byl zvolen náhradní systém, který lze nazvat „rozhlas do kapsy“. Jedná se o informování obyvatel pomocí SMS zpráv. K tomuto účelu byly úřadem využívány bezplatné internetové SMS brány jednotlivých GSM operátorů společně s programem DreamCOM SMS. Na začátku roku 2003 byly jednotlivými operátory tyto bezplatné brány postupně uzavírány. Omezením provozu SMS brány bylo prakticky Ledenicím znemožněno pokračovat ve službě informování občanů. Z toho důvodu byl v dubnu roku 2003, dosud používaný systém nahrazen službou SMS InfoKanál. Poskytovatelem této služby v městysu Ledenice je společnost Qbzim technologies a.s. Výhodou systému SMS InfoKanál je pro obec snadná obsluha z jakéhokoli počítače nebo mobilního telefonu, a to bez nutnosti instalování dalších programů. Přechodem na tento nový systém bylo využito stávajících databází telefonních čísel občanů, kteří již byli zaregistrováni pro využívání obdobné služby v minulosti. Ledenice tak nabízejí svým občanům bezplatné a dobrovolné využití této služby, která tak zastupuje funkci obecního rozhlasu.

Pro občany jsou varovné a informační zprávy zcela zdarma, za poplatek mohou být jen zprávy komerční, které si každý uživatel může nastavit dle své potřeby. Občané se mohou kdykoli snadno do systému přihlásit nebo se z něj zase odhlásit odesláním SMS zprávy. Příklad pro odhlášení ze systému je odeslání SMS zprávy s textem SMSINFO NE na číslo uvedené na internetových stránkách městys Ledenice.⁶⁰

V obci vychází pravidelně jednou za měsíc Lednický zpravodaj, ve kterém jsou obyvatelé informováni o dění v obci, o schválených zakázkách a uzavřených smlouvách, které byly předmětem jednání na zasedání rady obce. V další části zpravodaje jsou obyvatelé informováni zejména z oblasti kulturního a sportovního dění.

4.3.3 Smlouva s PČR a s MP

Rada městysu Ledenice uzavřela s Policií České republiky dohodu o vzájemné spolupráci. Smlouva je uzavřena na základě novely zákona č. 273/2008 Sb., o Policii ČR, který umožňuje uzavření koordinační dohody s orgány samosprávy.⁶¹ Dohoda se nese ve smyslu tzv. „Community policing“ a jde především o spolupráci bezpečnostní složky s obcí a občany. Lépe lze předcházet následkům protiprávního jednání a s ním souvisejícím vzniklým škodám. Základní myšlenkou je, že v obci se pohybuje stejný policista, který si svou místní znalostí a přístupem k občanům buduje jejich důvěru. Community policing nenahrazuje standardní policejní postupy, ale doplňuje je a usnadňuje.

Opatřením ve smyslu zajištění komunální bezpečnosti v obci Ledenice bylo v minulosti uzavření veřejnoprávní smlouvy s městem Třeboň. Smlouva zajišťuje přenesení působnosti Městské policie (MP) Třeboň, která v obci Ledenice vykonává činnost v plném rozsahu své pravomoci jako na území města Třeboň. Ve smlouvě je vymezený rozsah činností strážníků MP Třeboň na území Ledenic, kteří zde provádí službu dvakrát týdně po dvou hodinách. Za tuto činnost je dohodnuta výše finanční náhrady za hodinu, kterou platí obec ze svého rozpočtu.

4.3.4 Sbor dobrovolných hasičů (SDH)

Z řad členů SDH Ledenice je určeno 15 dobrovolných hasičů, kteří jsou součástí zásahové jednotky požární ochrany (JPO), která je v rámci plošného pokrytí zařazena do kategorie JPO III. V této jednotce jsou zařazeni členové SDH obce, kteří tuto službu v JPO vykonávají na základě dobrovolnosti a nevykonávají tuto činnost jako své povolání. Členové

⁶⁰ SMS Infokanal – městský rozhlas „do kapsy“, [online], [cit. 14.11.2010] dostupné z: <http://www.infokanal.cz/index.php?CTRL=faq&id=6>,

⁶¹ Zákon č. ČR č. 273/2008 Sb., o Policii ČR, § 16

této jednotky jsou převážně občané, kteří pracují pro úřad městysu Ledenice nebo vykonávají své zaměstnání na území obce. Dojezdový čas jednotky s územní působností je zpravidla do 10 minut z místa dislokace, tedy z místa základny.

K sestavení zásahu schopného výjezdu je potřeba 8 členů jednotky. Velitel zásahové jednotky JPO je jmenován a odvoláván starostou.⁶² SDH Ledenice je vybaven hasičskými zásahovými vozy, dvěma cisternami a vozy vybavenými megafonem, který lze v případě potřeby užít také jako mobilní prostředek k varování, vyrozumění a informování občanů.⁶³

V případě vzniku požáru nebo jiné mimořádné události jsou starosta a místostarosta prvotně vyrozuměni z operačního střediska HZS prostřednictvím SMS. Ve zprávě je uvedeno, jaké nebezpečí na území obce vzniklo a jaká budou následovat opatření k ochraně občanů. Například se jedná o zprávu, že v konkrétním místě v obci hoří a že na místo je vyslána jednotka HZS. Následně je stejným způsobem vyrozuměn z OS HZS velitel zásahové jednotky JPO III, který tuto zprávu obratem rozešle mezi ostatní členy jednotky. Fotografie zásahového vozidla SDH Ledenice viz. příloha č. 3

4.3.5 Rozhovor se starostou Městysu Ledenice

Se starostou Ledenic, panem Mgr. Miroslavem Fraňkem, byl dne 10.01.2011 od 10:00 hod. do 10:30 hod. proveden nestandardizovaný rozhovor, který proběhl formou diskuse.

Téma rozhovoru bylo zaměřeno na současný stav komunální bezpečnosti, na problémy, se kterými se Ledenice potýkali v době povodní a další s tím související skutečnosti. Starosta uvedl, že Ledenice byli naposledy zasaženy povodněmi v roce 2006 a nejvíce postiženými částmi bylo Náměstí, ulice Dr.Stejskala a ul. Lazeňská. Po realizaci protipovodňových opatření, zejména odlehčovacího kanálu a dalších úprav popsanych v kapitole povodňový plán, se celkový stav povodňového nebezpečí na území Ledenic zlepšil.

Do budoucna je v plánu, jako další protipovodňové opatření, provedení terénních úprav, navýšení hráze a odbahnění retenční nádrže Dolní Hradský.

S činností jednotek SDH v době záplav je starosta spokojen. Na provádění likvidačních prací se podílela nejenom jednotka SDH Ledenice, ale i jednotky místních částí SDH Zborov, SDH Ohrazeníčko a SDH Ohrazení. V průběhu záplav v roce 2006, dále starosta podotkl, že největší problém byl v komunikaci se složkami IZS, protože krizový telefon nefungoval tak, jak by měl a nebylo možné se z něj dovolat. Pouze mohl přijmout příchozí volání z operačního střediska HZS. V této souvislosti by přivítal, kdyby bylo možné realizovat opatření formou

---

⁶² SDH Ledenice, [online], [cit. 16.11.2010] dostupné z: <http://www.hasiciledenice.cz/index.php>

⁶³ SDH Ledenice, [online], [cit. 16.11.2010] dostupné z: <http://www.hasiciledenice.cz/index.php>

zapůjčení radiostanic od PČR a v době mimořádné události tak efektivně komunikovat se složkami IZS.

Služba SMS Infokanál se nejvíce osvědčila právě při zmiňovaných povodních, kdy byli všichni obyvatelé včas informováni a připraveni na vzniklé nebezpečí. Po zahájení provozu služby SMS Infokanál, se do systému zaregistrovalo pouze menší množství aktivních občanů, kteří ovšem postupem času šířili své poznatky a zkušenosti mezi své sousedy a přátele. K největšímu nárůstu zájemců o tuto službu došlo právě po povodních. O službě SMS Infokanál byli občané také informováni prostřednictvím rozsáhlého článku v měsíčníku Lednický zpravodaj, kde byl i podrobný návod, jak se do systému zaregistrovat a jak službu využívat. V současné době službu SMS využívá cca 500 obyvatel Ledenic. Řada občanů také využívá placenou službu k podání soukromých inzerátů, přičemž pro podání inzerátu se musí dostavit na Úřad městysu Ledenice, kde poté za to zaplatí poplatek.

Starosta jako aktuální informaci uvedl, že placená činnost strážníků MP Třeboň na území Ledenic končí dnem 28.2.2011, na základě vypovězení veřejnoprávní smlouvy ze strany Městského úřadu Třeboň.

Příručky pro obyvatele pro případ ohrožení by starosta přivítal, zejména v elektronické podobě na internetových stránkách obce.

Na návrh realizace zpětného zavedení místního rozhlasu a současného provozu služby SMS Infokanál uvedl, že tento způsob informování občanů by byl v případě Ledenic finančně náročný, a že v současné době jej nelze, z důvodu omezeného rozpočtu, realizovat.

Hlavním problémem z pohledu bezpečnosti je v Ledenicích, podle slov pana starosty, kamionová doprava a vytíženost hlavní komunikace.

4.4 Město Lišov

Město Lišov má asi 4000 obyvatel, nachází se v okrese České Budějovice severovýchodně od Českých Budějovic na okraji Třeboňské pánve. Město Lišov je srdcem mikroregionu Lišovsko. K městu patří místní části, obce Červený Újezdec, Hrutov, Hůrky, Kolný, Levín, Lhotice, Miletín, Slověnice, Velechvín a Vlkovice. Město Lišov stejně jako městys Ledenice se proslavilo výrobou nábytku.⁶⁴

Největší záplavy ve městě Lišov a v jeho přilehlých částech byly v letech 2002, 2003 a 2009. Nejvíce postižené oblasti v této lokalitě jsou v povodí Hůreckého potoku, rybníku Dvořiště ve Slověnicích, to znamená, že nejvíce postiženými jsou místní části Hůrky

⁶⁴ Město Lišov [online], [cit. 10.11.2010]. dostupné z: <http://www.lisov.cz/index.php/lisovhistorie.html>

a Slověnce. V roce 2009 povodeň zasáhla taktéž nemovitosti v blízkosti rybníku Horní v Lišově. Fotografie z povodní v roce 2009 viz. příloha č. 4.

Provedeným opatřením, v rámci protipovodňových opatření na Hůreckém potoku, je nový můstek č. 2 v místní části Hůrky, vybudován za účasti státního rozpočtu a zdrojů EU v roce 2009. Průtočnost zde byla nastavena na stoletou vodu a tím byla značně snížena rizika záplav v této oblasti. Do budoucna je plánováno vybudování protipovodňových opatření na Hůreckém potoce, čímž je výstavba retenční nádrže Levín. Město Lišov obdrželo k realizaci tohoto opatření, dotaci ze státního rozpočtu a v současné době již probíhá výběrové řízení na dodavatelskou firmu a dokončení výstavby je plánované na konec roku 2011. Do budoucna se počítá i se stavbou druhé retenční nádrže v povodí Hůreckého potoka, díky kterému by v této oblasti mělo být zcela zažehnáno ohrožení možnými záplavami.

4.4.1 Povodňový plán

Povodňový plán města Lišov vypracoval Ing. Tuček a následně byl projednán a schválen v roce 2003. V roce 2009 byl pak aktualizován a opětovně schválen Radou města Lišov. Platnost povodňového plánu Lišov potvrdil následně Magistrát měst České Budějovice, Odbor ochrany životního prostředí.

Struktura povodňového plánu je rozdělena do pěti částí:

- úvodní část
- věcnou část
- organizační část
- závěrečnou část
- grafickou část. viz. příloha č. 2

V úvodní části jsou vyjmenovány jednotlivé místní části, které spadají pod město Lišov. Přes zájmové území místních částí obce prochází nejvýznamnější toky a to Miletínský potok (Vlkovický), Hůrecký potok a Lipovský potok. U těchto vodních toků je uveden jejich správce. Hlavní vodní díla jsou Vlkovický rybník v katastrálním území (k.ú.) Vlkovice a rybník Dvořiště v k.ú. Dolní Slověnce. V závěru úvodní části jsou vyjmenovány základní mapové podklady k povodňovému plánu, kterými je: Základní vodohospodářská mapa, Základní mapy ČR, Mapa správního území města Lišov a Územní plán města Lišov a místních částí. U každé mapy je uvedené příslušné měřítko.

Věcná část uvádí v prvním bodě podrobnou charakteristiku zájmového území, kterými jsou již zmíněné vodoteče probíhající na správním území města Lišov. Miletínský potok je takřka v celé své části regulovatelný a v místech protékající obcí je opevněn betonovými

deskami, propustěmi a mostky, které mají dostatečnou průtočnost. Možné nebezpečí tvoří to, že v případě vytvoření překážky v korytě potoka se může voda rozlít po okolních pozemcích.

Lišovský potok vede přes obydlená území města Lišov, zde protéká přes několik propustí, které mají dostatečnou kapacitu průtoku. Naopak koryto Hůreckého potoka je sice upraveno betonovými deskami a rámovými můstky, ale v obci Hůrky jsou v mostku vsazena dřevěná hradítka, která v případě většího průtoku mohou být hlavním nebezpečím a mohou způsobit rozlívání vody na okolní pozemky obce Hůrky.

Druhým bodem věcné části jsou hydrologické údaje, které popisují způsob úpravy zájmových toků, propustí a kapacitu koryt. Všechny zájmové toky na území Lišova byly již několikrát upravovány různými stavebními úpravami a jsou navrženy tak, aby průtok odpovídal jak kapacitě všech mostků, tak i trubní a rámových propustek a lávek.

Koryta toků jsou v současné době upravena tak, aby byla schopna v nezastavěném území pojmout dvou až pětiletou vodu a v zastavěném území vodu pětadvacetiletou. Po úpravách zájmových toků a vodotečí, místní obyvatelé nezaznamenali žádné změny povodňových stavů na svých pozemcích ani budovách.

Ve třetím bodě věcné části jsou uvedeny rozhodné stavby povodňové aktivity, u kterých jsou uvedeny hodnoty výšky vodní hladiny toku pro stav bdělosti, stav pohotovosti a stav ohrožení.

Ve čtvrtém bodě je seznam ohrožených míst s vyjmenovanými pokyny, na které je třeba se při zvýšení hladiny zaměřit. Mezi zájmová místa patří ústí Miletínského potoka do rybníku Dvořiště v obci Dolní Slověnce. Na Hůreckém potoce je důležité při zvýšení dešťových srážek zaměřit se na rámové můstky v obci Hůrky. Zde je nutné při zvýšení průtoku vyjmout dřevěná hradidla, která by jinak, při zahlcení rámu, mohla ohrozit veškerou zástavbu v obci po levé straně toku. Uvedené kritické místo bude nově osazeno vodočtem, na kterém bude možné sledovat stav průtoku. V obcích Levín, Velechvín a Vlkovice je dále doporučeno sledovat hladinu místních rybníků a stav okolních svahů. U Lišovského potoka se nevyskytují konkrétní ohrožená místa, ale je potřeba sledovat stav hladiny rybníka Horní nad samotným městem.

Jako další opatření, plánovaná městským úřadem Lišov, budou v budoucnu realizována protipovodňová opatření na Lišovském potoku a rybníku Horní v Lišově. Dále odbahňování rybníku ve Velechvíně, Červeném Újezdci, Hrůtově, Levně a Lhotácích.

V organizační části povodňového plánu jsou v prvním bodě uvedeny okamžité úkoly povodňové komise při vyhlášení (u I.stupně když nastane) jednotlivých stupňů povodňové aktivity. Povodňová komise musí být za stavu bdělosti dosažitelná a zahajuje hlídkovou službu

obce, která se zaměřuje na sledování stoupání hladiny na tocích, rybnících a pohyb ledů. Při stavu pohotovosti se svolává povodňová komise, která začíná realizovat ochranná opatření dle vypracovaného plánu.

V první řadě varuje občany a organizuje opatření k ochraně před povodněmi. V případě nutnosti organizuje evakuaci občanů a ve spolupráci se správci rybníků a vodních toků zajišťuje jak snižování hladiny tak i opatření proti protržení hrází. Povodňová komise je také oprávněna ukládat taková opatření, která přispějí ke snížení možných následků povodní.

Při stavu pohotovosti je také nutné vyrozumívat povodňové orgány, kterými jsou okresní povodňová komise, povodňová komise obce ležící níže na vodním toku, správce toku, správce vodních děl a organizace ohrožené povodní v působnosti obce.

Při vyhlášení stavu ohrožení povodňová komise organizuje, řídí a koordinuje zajišťující a záchranné práce, které jsou nutné k záchraně obyvatel a s tím související péče o ně po nezbytně nutnou dobu, ochraně majetku a jeho přesunutí mimo ohrožené území. Povinností povodňové komise je také zajištění odstraňování přeprážek u propustek, mostků a lávek.

Povodňová komise města Lišov se skládá z šesti základních členů a tří členů z místních částí (Miletín, Hůrky, Slověnice). Zasedání povodňové komise je svoláváno dle potřeby, minimálně však jednou ročně. Jako pověřená obec III. stupně je povodňová komise povinna o každé své činnosti informovat nadřízenou povodňovou komisi, statutárního města České Budějovice, se kterou stále spolupracuje. Každé zasedání povodňové komise svolává její předseda, kterým je starosta města. Členy povodňové komise jmenuje a odvolává rada města. Zasedání komise se za normálních okolností koná 2x ročně (prevence). Při nebezpečí povodní, má povodňová komise pohotovost. V době pohotovosti řeší zejména nebezpečí záplav ve městě Lišov z rybníku Horní, v místních částech Miletín, Hůrky, Slověnice – Hůrecký potok.

V další části povodňového plánu jsou vyznačeny kontakty na jednotlivé členy povodňové komise a spojení na účastníky povodňové služby. Mezi ně patří: HZS, PČR, Zásahová jednotka JPO II., Povodí Vltavy a.s. a Krajská hygienická stanice. Dalšími kontakty jsou spojení na správce jednotlivých zájmových toků a rybníků.

V dalším bodě jsou uvedeni obyvatelé z jednotlivých částí obce, kteří jsou pověřeni hláskou a varovnou službou v obcích. Vyhlásování v tomto případě se zpravidla provádí místním rozhlasem.

V závěru této části je uvedení četnosti a rozsahu povodňových prohlídek, které jsou povodňovou komisí v tomto měřítku potřebné provádět.

Pokyny a opatření pro vyhlášení jednotlivých stupňů povodňové aktivity:

Stupeň povodňové aktivity:

Opatření :

Bdělost	upozornění všech občanů v zátopovém území
Pohotovost	nařízení k zabezpečení majetku a příprava na evakuaci
Ohrožení	evakuace obyvatel a zvířat a zabezpečení majetku

Varování provádí předseda povodňové komise města Lišov.

V závěrečné části povodňového plánu je zpracovatelem doporučeno osazení dvou vodočtů a to na zájmových tocích. Jako první místo je určeno na Miletínském potoce v k.ú. Dolní Slověnce a druhé místo je na Hůreckém potoce v k.ú. Hůrky. Poslední částí povodňového plánu je grafická část, ve které jsou vymezeny zájmové území města Lišov.

Evakuační plán

Po povodni v srpnu roku 2002 byl povodňový plán města Lišov, pro případ evakuace, doplněn a upřesněn. V případě ohrožení je plánováno, že bude evakuace provedena ve městě Lišov do kulturního domu, kina, mateřské školy a tělocvičny. V obci Dolní Slověnce se jako improvizované úkryty předpokládají: místní pohostinství, obecní chalupa a prostor bývalé obecní školy. V obci Hůrky jsou to prostory místního hostince, bývalé obecní školy a prodejny. V ostatních obcích, spadajících do správního obvodu města Lišov, se předpokládá, že nebezpečí nehrozí, vyjma katastrofických přívalů vody.

4.4.2 Varování, vyrozumění a informování občanů

Základním způsobem varování ve městě Lišov a obcích spadajících do jeho správního obvodu jsou sirény. V Lišově jsou sirény umístěny dvě na budově učiliště a na budově Městského úřadu Lišov. V místních částech je v každé obci umístěna jedna siréna. Zpravidla jsou umístěny na hasičské zbrojnici nebo budově pohostinství.

Jako místní informační systém se ve městě Lišov a místních částech užívá městský rozhlas a v přilehlých obcích je to obecní rozhlas.

Rozhlas obsluhuje zaškolený zaměstnanec MÚ (sekretariát starosty). Pult pro obsluhu městského rozhlasu je umístěn v samostatné, zvlášť zabezpečené místnosti. Při běžném užívání, v době nekrizové situace, se městský rozhlas převážně využívá k informacím občanů o dění ve městě. Revize městského rozhlasu se provádí dle zákona jedenkrát ročně.

Město Lišov má, k zlepšení a zmodernění komunikace s občany, v plánu instalaci bezdrátového rozhlasu. K tomu má již zpracován projekt bezdrátového rozhlasu pro celé město i jeho místní části. Projekt se zatím nerealizuje z důvodu nedostatku vlastních finančních prostředků.

V městě Lišov vychází pravidelně (jednou čtvrtletně) Lišovský zpravodaj, ve kterém jsou obyvatelé informováni o dění ve městě, o schválených zakázkách a uzavřených smlouvách, které byly předmětem jednání zastupitelstva města. V další části zpravodaje jsou obyvatelé informováni zejména z oblasti kulturního a sportovního dění.

4.4.3 Smlouva s PČR

V roce 2008 byla uzavřena koordinační dohoda o vzájemné spolupráci PČR s obcí, která není časově omezena.

Při jednání rady města bylo již v minulosti předmětem jednání, zda zřídit městskou policii. Projednána byla i možnost, formou veřejnoprávní smlouvy s větším městem, sjednat výkon činnosti strážníků na území města Lišov. Uvedené návrhy byly ovšem zamítnuty. Opodstatněním je fakt, že přímo v centru města je obvodní oddělení PČR. Dalším argumentem je, že hlídky dopravní policie na hlavní komunikaci provádějí časté kontroly a tímto je dostatečně zajištěna bezpečnost v celém městě.

4.4.4 Sbor dobrovolných hasičů (SDH)

Na základě usnesení zastupitelstva města v roce 2008, byla vydána zřizovací listina, kterou byla zřízena, jako organizační složka, Jednotka sboru dobrovolných hasičů města Lišov, JPO II. a Jednotka sboru dobrovolných hasičů města Lišov, JPO V., v místní části obce Vlkovice. Fotografie zásahového vozidla SDH Lišov viz. příloha č. 4.

Dojezdové časy JPO na místo zásahu:

- JPO II Lišov: 15 mi
- JPO V. Vlkovice 30 min

Improvizované úkryty

Na základě „Plánu ochrany území pod vodními díly před zvláštní povodní“, který zpracoval HZS Jihočeského kraje, jsou ve městě Lišov stanoveny improvizované úkryty.

Ty se nacházejí v objektech:

- ZŠ a MŠ – kapacita 500 osob
- Tělocvična TJ Sokol – kapacita 200 osob
- Sportovní centrum Mrkáček – kapacita 200 osob
- Bývalá škola místní část Hůrky – kapacita 50 osob
- Bývalá škola místní část Slověnice – kapacita 50 osob
- Camp Slověnice - kapacita 500 osob

4.4.5 Rozhovor s tajemníkem Městského úřadu Lišov

S tajemníkem města Lišov, panem Janem Kudlatou, byl dne 11.01.2011 od 10:00 hod. do 10:30 hod. proveden nestandardizovaný rozhovor, který proběhl formou diskuse. Téma rozhovoru bylo zaměřeno na současný stav komunální bezpečnosti, na problémy se kterými se Lišov potýkal v době povodní a dalšími s tím souvisejícími skutečnostmi.

Tajemník uvedl, že hlavní problém z pohledu bezpečnosti vidí ve vytíženosti hlavní komunikace silnice I/34, která tvoří průtah městem. Město má již 2 roky vypracovaný projekt na osazení 3 měřičů okamžité rychlosti. Realizace a instalace těchto měřičů rychlosti ovšem vážně na povolovacím řízení příslušných orgánů státní správy.

Z pohledu bezpečnosti uvedl jako další problém časté porušování veřejného pořádku, ke kterému dochází v souvislosti s provozem místní diskotéky v KD Lišov. V této souvislosti také dochází k vandalství a k ničení obecního majetku. K zajištění dohledu nad veřejným pořádkem bylo v minulosti navrhováno pořízení kamerového systému, který by pomohl zejména policii při řešení tohoto protiprávního jednání. Návrh na pořízení kamerového systému byl projednáván radou města v roce 2008, ale vzhledem k finanční náročnosti a malé efektivnosti bylo od tohoto projektu ustoupeno.

Poslední povodně, které zasáhly území města Lišov, byly v roce 2009. V této době byly nejvíce zasaženou lokalitou nemovitosti v blízkosti rybníku Horní v Lišově. Po realizaci protipovodňových opatření se celkový stav rizika vzniku nebezpečí na území Lišova a v jeho přilehlých částech potlačil. Při povodních zasahovala nejenom jednotka SDH Lišov, ale i SDH Vlkovice, které vzniklou situaci bezproblémově zvládly. Při povodních byli všichni občané včasné informování prostřednictvím místního rozhlasu.

Na návrh k zavedení doplňkové služby informování občanů prostřednictvím SMS zpráv uvedl, že v minulosti byl proveden městským úřadem průzkum mezi obyvateli města Lišov. Průzkum byl zaměřen na zjištění skutečného zájmu o službu informování pomocí SMS zpráv. Místní občané ovšem o tento moderní systém neprojevíli velký zájem a jsou věrní „starému dobrému“ rozhlasu. Na základě toho nebyl tento způsob informování do obce zaveden.

S krizovým telefonem měli v Lišově podobné zkušenosti jako v Ledenicích, protože ten v době povodní nefungoval vždy tak, jak by se od něj očekávalo. Z tohoto důvodu se přiklání k návrhu na zápůjčky radiostanic starostům od PČR, jako prostředek zefektivnění krizové komunikace při vzniku mimořádné události.

Návrh příručky pro obyvatele, pro případ ohrožení, by tajemník přivítal, a to jak v tištěné podobě, tak i elektronické na internetových stránkách města.

4.5 Diskuse s občany

V rámci své práce jsem uskutečnil také diskusi s občany Ledenic a Lišova, ve které jsem zjišťoval informovanost obyvatelstva ohledně základních znalostí např. IZS, tísňových telefonních čísel a jiných informačních prostředků, dle daného věku. Byl proveden nestandardizovaný rozhovor se třemi obyvateli Lišova a třemi obyvateli Ledenic různých věkových kategorií.

Tabulka znázornění odpovědi respondentů na položené otázky při rozhovoru.

R = respondent	celkem	R1 Lišov	R2 Lišov	R3 Lišov	R4 Ledenice	R5 Ledenice	R6 Ledenice
Otázka č. 1	6	M 43 let	Ž 26 let	M 35 let	Ž 20 let	M 33 let	M 48 let
Otázka č. 2		SS	VŠ	SS	SS	VŠ	SS
Otázka č. 3	5	ANO	NE	ANO	ANO	ANO	ANO
Otázka č. 4	6	ANO	ANO	ANO	ANO	ANO	ANO
Otázka č. 5	2	ANO	NE	NE	ANO	NE	NE
Otázka č. 6	5	ANO	NE	ANO	ANO	ANO	ANO
Otázka č. 7	5	ANO	ANO	ANO	NE	ANO	ANO
Otázka č. 8	0	NE	NE	NE	NE	NE	NE
Otázka č. 9	3	NE	ANO	NE	NE	ANO	ANO
Otázka č. 10	0	NE	NE	NE	NE	NE	NE
Otázka č. 11	6	ANO	ANO	ANO	ANO	ANO	ANO
Otázka č. 12		obchvat	obchvat	obchvat	nic neuve.	přechody	sil.komunikace
Celkem	31	6	4	5	5	6	6

Z tabulky jsou patrná tato fakta:

Otázka č. 1: z dotazovaných respondentů jsou čtyři muži (R1 - 43 let, R3 – 35 let, R5 – 33 let, R6 – 48 let) a dvě ženy (R2 - 26 let, R4 – 20 let).

Otázka č. 2: čtyři respondenti mají středoškolské vzdělání (R1, R3, R4, R6) a dva vysokoškolské vzdělání (R2, R5).

Otázka č. 3: pět respondentů (R1, R3, R4, R5, R6) zná složky IZS i s příslušnými čísli a respondent (R2) nezná čísla tísňových linek těchto složek.

Otázka č. 4: Jednotné číslo tísňové linky 112 zná všech šest dotazovaných respondentů.

Otázka č. 5: dva respondenti (R1, R4) znají jednotný signál všeobecná výstraha.

Otázka č. 6: dva respondenti z města Lišov (R1, R3) poslouchají nepravidelně vysílání městského rozhlasu. Tři respondenti z městysu Ledenice (R4, R5, R6) využívají službu informování prostřednictvím SMS Infokanálu.

Otázka č. 7: pět respondentů (R1, R2, R3, R5, R6) by mělo zájem o příručku pro obyvatelstvo a převážně by měli zájem o volnou formu na internetových stránkách města.

Otázka č. 8: o bezpečnostní kamerový systém by neměl zájem žádný z respondentů.

Otázka č. 9: tři respondenti (R2, R5, R6) pokládá činnost MP za přínosnou.

Otázka č. 10: žádný z respondentů nezná všechny příslušné vyhlášky vydané MÚ.

Otázka č. 11: všichni dotazovaní respondenti uvedly, že se cítí ve svém městě bezpečně.

Otázka č. 12: dotazovaní respondenti z města Lišov (R1, R2, R3) se shodly, že nejpodstatnějším problémem je vytíženost hlavní komunikace a potřeba vybudování obchvatu. Respondent z městysu Ledenice (R5) uvedl, že by přivítal, kdyby bylo v centru obce více přechodů pro chodce a respondent (R6) uvedl, že není spokojen se stavem silničních komunikací na území Ledenic.

Znění otázek položených respondentů při rozhovoru:

1. Vaše pohlaví a Váš věk?
2. Jaké máte nejvyšší dosažené vzdělání?
3. Znáte základní složky IZS a příslušné čísla tísňových linek?
4. Víte jaké je číslo jednotné evropské tísňové linky a k čemu slouží?
5. Znáte jednotný signál „Všeobecná výstraha“?
6. Posloucháte vysílání městského rozhlasu, nebo případně využíváte službu informování prostřednictvím SMS Infokanálu?
7. Měl by jste zájem o příručku o ochraně obyvatelstva a jaká forma distribuce by byla podle Vás nejlepší?
8. Myslíte si, že by ve Vašem městě byl potřebný kamerový systém?
9. Myslíte si, že je ve Vašem městě potřebná městská policie?
10. Znáte vyhlášky a nařízení vydané obecním úřadem ve Vašem městě?
11. Cítíte se ve Vašem městě bezpečně?
12. Co ve Vašem městě postrádáte, případně v čem vidíte problém ve Vašem městě, co by se mělo změnit?

4.6 Shrnutí a návrhy

Cílem práce bylo zmapovat, jakým způsobem je informováno obyvatelstvo v dané lokalitě a dále pak popsat ochranná opatření. V souhrnné kapitole bych chtěl navrhnout některá opatření, která by přispěla k větší informovanosti a připravenosti občanů na mimořádné události. V úvodu praktické části mé bakalářské práce jsem si stanovil dvě hypotézy, které zní: H1 = „Systémy a způsoby informování občanů nejsou ze strany obecního úřadu dostatečně využity.“ H2 = „Jednotné evropské číslo tísňového volání (112) je již řadě občanů známé.“

Po vyhodnocení získaných informací a provedením nestandardizovaných rozhovorů s představiteli města Lišov a městysu Ledenice se hypotéza H1 potvrdila. Verifikace hypotézy H2 vyplývá s provedených nestandardizovaných rozhovorů s občany, čímž byl splněn stanovený cíl práce.

Jako návrhy na zlepšení informovanosti občanů města Lišov a městyse Ledenice bych chtěl uvést následující možná opatření.

Prvním návrhem je vydání příručky pro obyvatele pro případ ohrožení. V minulosti již sice vyšlo několik podobných příruček, které jsou volně ke stažení např. na internetových stránkách HZS. Dle mého názoru by bylo ovšem přínosné udělat souhrn základních nejdůležitějších informací a zásad a ty konkretizovat na danou lokalitu. V závěru příručky by se občan seznámil ve stručnosti s místními problémy a možnými způsoby nebezpečí a např. nejvíce ohroženými místy při povodních. V rámci spolupráce s policií a ve smyslu „Community policing“ by také bylo v příručce uvedeno pár základních zásad a pouček při styku s trestnou činností. Příručku vydanou v tištěné podobě by např. občanům distribuovali členové SDH, kteří jsou schopni zodpovědět případné dotazy osob majících zájem být lépe informováni. Příručka by byla také volně k dispozici na městském úřadě a na úřední desce, kde každý občan má možnost se seznámit s jejím obsahem. Nejdůležitějším zdrojem informací poslední doby je bezesporu internet, proto by měla být příručka volně k dispozici ke stažení v elektronické podobě také na internetových stránkách města.

Z provedených rozhovorů se starostou Ledenic a tajemníkem Lišova vyplývá, že o příručku pro obyvatele by měli zájem a preferovali by jak tištěné letáky, tak zejména elektronickou formu na internetových stránkách. Stejně jako občané Lišova a Ledenic, kteří se ve většině odpovědí shodli na distribuci prostřednictvím internetu. Další způsob distribuce je možné realizovat jako přílohu měsíčníku Ledenický a Lišovský zpravodaj. Příručku, kterou v této kapitole navrhuji, jsem nazval „Příručka pro obyvatele pro případ ohrožení“ a je v příloze č. 5. V uvedené formě je použitelná pro městyse Ledenice a město Lišov.

Při pohledu na současný stav komunální bezpečnosti v městě Lišov a městysu Ledenice je nutné podotknout, že uvedené lokality byly v posledních letech postiženy zejména povodněmi. Postupnou výstavbou protipovodňových opatření a zaváděním dalších bezpečnostních opatření, je v posledních letech vidět určitá zlepšení. Při srovnání situace obou lokalit, se zde nabízí řešení, jak zlepšit současný stav a efektivněji informovat občany. Tímto zdokonalením by se Lišov inspiroval Ledenicemi a naopak. Návrh spočívá v tom, že by v Ledenicích byl opět zaveden městský rozhlas, který je jistě cenným zdrojem informací zejména pro starší spoluobčany. Systém informování prostřednictvím SMS Infokanálu by i nadále fungoval jako doplňkový způsob krizové komunikace. Ve městě Lišov by tento model mohl být zaveden také s tím rozdílem, že současný stav informování je založen na městském rozhlasu a proto by zavedení služby SMS Infokanálu nebylo tak finančně náročné.

Z provedených rozhovorů s občany bylo zjištěno, že v Lišově je na provoz místního rozhlasu většina občanů starší generace zvyklá, ale mladší generace již nevidí v tomto způsobu informování velký přínos. Z rozhovoru s tajemníkem Městského úřadu Lišov bylo zjištěno, že v minulosti byl proveden průzkum, zda by občané Lišova měli zájem o informování prostřednictvím SMS, ale z důvodů negativních výsledků průzkumu, byl návrh zamítnut. V uvedeném případě by měl Městský úřad Lišov občany motivovat v zájmu zlepšení a zefektivnění informovanosti obyvatel. Ve spolupráci, např. s pracovníky služby SMS Infokanál, uspořádat pro obyvatele přednášku na dané téma, kde by mohli být i starší občané proškoleni, jak služba funguje a jak ji využívat. Důležitým faktem je, že služba SMS Infokanál je postavena na principu dobrovolnosti a v případě, že se občan již do systému přihlásí, bude požadovat zasílání zpráv, které pro něj budou důležité, cenné a výstižné.

Z rozhovoru se starostou Ledenic vyplývá, že zde mají zkušenosti s tím, že po zahájení provozu služby SMS Infokanál, se do systému zaregistrovalo pouze malé množství aktivních občanů, kteří ovšem postupem času šířili své poznatky a zkušenosti mezi své sousedy a přátele. Proto k registracím občanů do databáze docházelo ve vlnách. Lidé chtějí být v obraze, a proto je potřebné jim nabídnout kvalitní, pro ně nezbytně důležitý informační servis z obce, města nebo regionu.

V Ledenicích jsou celkově obyvatelé s daným způsobem informování spokojeni. V minulosti také vyšel rozsáhlý článek v měsíčníku Ledenický zpravodaj, kde byl i podrobný návod, jak se do systému zaregistrovat a jak službu využívat. V poslední době začínají službu využívat i starší spoluobčané, kteří ji přijímají kladně. Podle mého názoru je ovšem, při pohledu na modely, které fungují ve větších městech, informování pomocí SMS stále doplňkovou službou krizové komunikace. Proto konkrétně u Ledenic, pod které spadá několik

místních částí a samot, v kterých žije stále hodně osamocených a nemohoucích starších občanů, je místní rozhlas stále nejefektivnějším zdrojem informací.

Návrh jak zlepšit krizovou komunikaci při mimořádné události mezi představiteli obcí a složkami IZS, by byl postaven na zápůjčce radiostanic od PČR starostům. V případě krizové komunikace sice starostové disponují krizovými telefony, které provozuje HZS kraje, ale z provedených rozhovorů jsem zjistil, že s nimi starostové mají špatné zkušenosti. V době předešlých povodní totiž fungovaly jen částečně.

Na základě získaných informací bylo zjištěno, že zápůjčky radiostanic byly prováděny vždy jen v rámci Policie ČR. V tomto případě je radiostanice příslušníkovi PČR zapůjčena dle potřeby konkrétní situace vždy proti podpisu. V minulosti nebylo ještě nikdy realizováno opatření, že by byla provedena zápůjčka radiostanic do civilního sektoru.

Uvedený návrh byl konzultován s vedoucím Oddělení komunikačních systémů z útvaru Odbor informačních a komunikačních technologií z Krajského ředitelství PČR panem Ing. Pavlem Škopkem. Možnost realizace tohoto návrhu bych chtěl nastínit na následujícím příkladu.

Správa jihočeského kraje PČR bude v současné době řešit zápůjčku radiostanic pro horskou službu. Realizace opatření je řešena na základě nařízení z policejního prezidia, které stanoví podmínky a účel zápůjčky. Přílohou k němu je provozní řád, který vymezuje technické nastavení a kanály, které budou využívány. Pro horskou službu je spolupráce s PČR důležitá hlavně při záchranách v horách, přičemž často potřebují využít vrtulník PČR. Pro daný účel budou radiostanice naladěné na kanál 112, který je v rámci pokrytí kraje přístupný pro komunikaci základních složek IZS.

Na základě uvedeného modelu bych chtěl navrhnout, že obdobné opatření by mělo být realizováno i v případě starostů. Samozřejmě by muselo dojít, z iniciativy Policejního prezidia, k vydání příslušného nařízení či závazného pokynu policejního prezidenta, který by zápůjčku radiostanic starostům upravoval a legislativně umožňoval. S tím související vydání provozního řádu upravujícího technické požadavky. Radiostanice by se naladily na kanál 112, který by tak umožňoval krizovou komunikaci se všemi složkami IZS. Starostové by taktéž museli projít příslušným školením, aby byli schopni radiostanice ovládat. V neposlední řadě připravit smlouvu nebo dohodu se starosty, upravující celkové podmínky zápůjčky a možné případy využití, včetně případných postihů při zneužití telekomunikačních prostředků složky IZS.

Prostřednictvím realizace opatření zápůjčky radiostanic, by se starostové, jako představitelé obce, mohli při vzniku mimořádné události lépe zapojit a pomáhat při koordinaci záchranných a likvidačních prací, a tak celkově lépe zajistit bezpečnost občanů své obce.

Závěr

Při zpracování bakalářské práce jsem se dozvěděl mnoho zajímavých a cenných informací, které mi jsou přínosem v mém dalším profesním i soukromém životě. Provedením sběru dat a získáním informací jsem vytvořil ucelený přehled v zadané oblasti, který je použitelný nejen pro studenty studijního oboru Sociální pedagogika, tak i pro širokou veřejnost, čímž byl splněn hlavní záměr práce.

V teoretické části práce podávám čtenáři výklad a rozbor základních pojmů souvisejících s ochrannou obyvatelstva. Hlavním cílem práce bylo zmapovat, jakým způsobem je informováno obyvatelstvo v dané lokalitě v oblasti ochrany obyvatelstva, a dále pak popsat ochranná opatření a udělat jejich analýzu.

V souhrnné kapitole jsem uvedl návrhy a opatření, která přispějí k větší informovanosti a připravenosti občanů na mimořádnou událost. Ke splnění cíle jsem si stanovil dvě hypotézy, které se po vyhodnocení získaných dat verifikovaly.

Pro obyvatele (nejenom České republiky) je podstatné si uvědomit skutečnost, že živelné pohromy nejsou jen problémem poslední doby, ale byly zde i v minulosti. Člověk je může svými zásahy částečně regulovat a zmírnit jejich ničivé následky, ale není schopen jim úplně zabránit. Proto je nutné postavit preventivní opatření a informovanost obyvatelstva na první místo, aby byl každý co nejlépe připraven, na tento nerovný boj s přírodou.

Na základě získaných informací z provedených rozhovorů s občany a s představiteli obcí lze učinit závěr, že způsob informování obyvatel ve městě Lišov a městysu Ledenice je v současné době na dostatečné úrovni, i když v tomto směru jsou zde stále určité rezervy. Návrhy uvedené v kapitole shrnutí by bylo možné užít nejenom v popisovaných lokalitách, ale daly by se zobecnit na města a obce s podobnou rozlohou a počtem obyvatel.

Vědomí občanů k dané problematice je ovšem stále nedostačující, proto je potřeba se zamyslet, zda jsou zcela využity stávající možnosti obcí k ucelenému informování. V dnešní moderní době je jedním z nejpodstatnějších zdrojů informací internet, který má v tomto směru vysoký potenciál a v každodenním životě jej používá většina populace. Z tohoto důvodu si myslím, že by měly obecní a městské úřady více využít kapacitu svých internetových stránek, na kterých by zveřejnily příručky pro obyvatele pro případ ohrožení a potřebné odkazy na stránky související s uvedenou problematikou. V posledních letech se ve světě internetové komunikace těší velké oblibě společenské sociální sítě, které by z určitého pohledu byly využitelné i ze strany obecních úřadů při poskytování běžných informací občanům.

Krizová komunikace mezi představiteli obcí a složkami IZS v době mimořádných událostí, stále skýtá určité rezervy. Zde se jako jedno z řešení nabízí možnost zápůjčky radiostanic od orgánů PČR starostům obcí. V případě realizace daného opatření, by musel být podán hlavní podnět ze strany policejního prezidia, který by jej upravoval příslušným závazným pokynem.

Pokud si mou bakalářskou práci přečte alespoň pár občanů a získané informace uplatní a budou jim nápomocny k lepšímu zvládnutí určitých krizových situací. Potom má práce splnila svůj účel.

Použitá literatura

- BLÁHA, K.: *Ochrana obyvatelstva II.*, České Budějovice (2007), (doplňkové texty pro posluchače kombinované formy studia studijního programu „Ochrana obyvatelstva“)
- HORÁK, R., a kol.: *Průvodce krizovým řízením pro veřejnou správu*, Praha (2004), ISBN 80-7201-471-4
- KLIMEŠOVÁ, J.: *Způsob ochrany obyvatelstva v současnosti*, JČU České Budějovice (2007)
- LINHART, P., a kol.: *Ochrana člověka za mimořádných událostí*, Praha (2003), ISBN 80-7168-869-X
- LINHART, P.: *Některé otázky ochrany obyvatelstva*, České Budějovice (2006), ISBN 80-7040-854-5
- LINHART, P.: *Některé otázky ochrany společnosti*, Praha (2005), ISBN 80-86640-43-4
- MARTÍNEK, B.: *Ochrana obyvatelstva*, Praha, 2009, ISBN 978-80-721-298-0
- PANOCHA, V.: *Integrovaný záchranný systém (IZS) v České republice*, Praha 1997, ISBN 80-902283-0-5
- RATHAUSKÝ, Z.: *Co dělat...aneb Kapesní průvodce krizovými situacemi doma i v zahraničí*, Praha (2008), ISBN 978-80-904066-1-2
- REKTOŘÍK, J., a kol.: *Krizový management ve veřejné správě teorie a praxe*, Praha (2004), ISBN 80-86119-83-1

Legislativní dokumenty

Zákon č. 222/1999 Sb., o zajišťování obrany ČR

Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů

Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení)

Zákon č. 553/1991 Sb., o obecní policii

Usnesení vlády Republiky československé č. 49 o civilní obraně Republiky československé

Vyhláška Ministerstva vnitra č. 380/2002 Sb., k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva

Internetové odkazy

<http://www.hzscr.cz/integrovaný-zachranný-system.aspx>

<http://www.ochranaobyvatel.cz/>

<http://www.mvcr.cz/>

<http://www.obecni-urad.net/>

<http://www.policie.cz/>

<http://www.ioolb.cz/>

Seznam zkratk

IZS – Integrovaný záchranný systém

HZS – Hasičský záchranný sbor

PČR – Policie České republiky

ZZS – Zdravotní záchranná služba

PIO – prostředky individuální ochrany

JPO – jednotky požární ochrany

MP – městská policie

SIVS - Systém integrované výstražné služby

ČHMÚ - Českého hydrometeorologického ústavu

k.ú. - katastrální území

Přílohy

Příloha č. 1: Grafická část povodňového plánu městysu Ledenice

Příloha č. 2: Grafická část povodňového plánu města Lišov

Příloha č. 3: Fotografie zásahového vozidla SDH Ledenice

Příloha č. 4: Fotografie zásahového vozidla SDH Lišov a povodně 2009

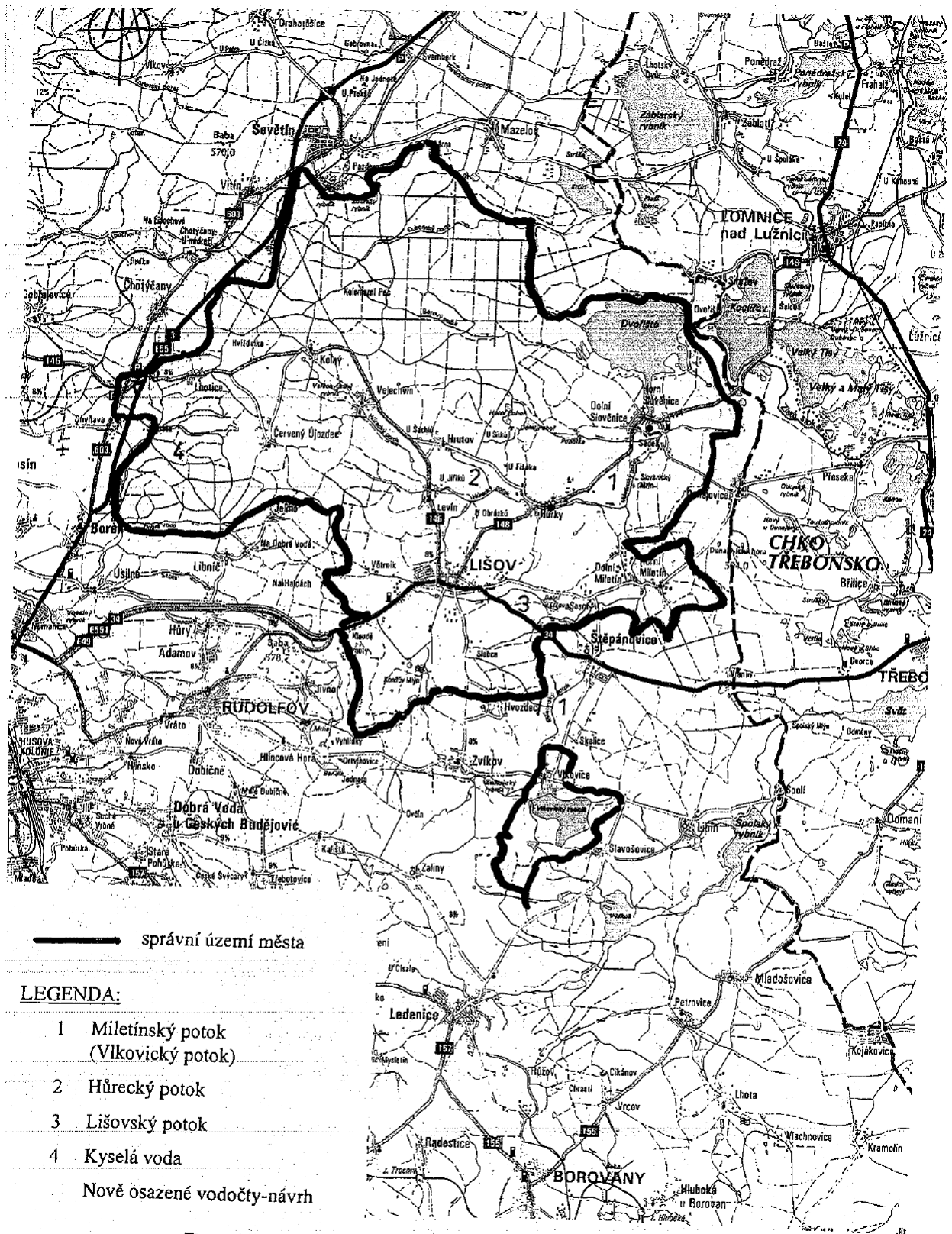
Příloha č. 5: Příručka pro obyvatele pro případ ohrožení

Příloha č. 1: Grafická část povodňového plánu městysu Lednice

Příloha č. 2: Grafická část povodňového plánu města Lišov

Povodňový plán pro správní území města Lišov

okres České Budějovice
měř. 100 000

Příloha č. 3: Fotografie zásahového vozidla SDH Ledenice⁶⁵

Zásahové vozidlo SDH Ledenice

Zásahové vozidlo SDH Ledenice – historická fotografie

⁶⁵ zdroj: SDH Ledenice - fotogalerie, [online], [cit. 8.2.2010] dostupné z:<http://www.hasiciledenice.cz/gallery.php>

Příloha č. 4: Fotografie zásahového vozidla SDH Lišov a povodně 2009⁶⁶

Zásahové vozidlo SDH Lišov

Povodně 2009, ul. Tř. 5 května Lišov

⁶⁶ zdroj: SDH Lišov – fotogalerie, [online], [cit. 8.2.2010] dostupné z: <http://www.sdhlisov.cz/fotogalerie>

Příloha č. 5: Příručka pro obyvatele pro případ ohrožení

Příručka pro obyvatele

Příručka se nese ve smyslu rčení „Štěstí přeje připraveným“ a obsahuje základní fakta, vysvětluje nejdůležitější pojmy, obecné návody a doporučení, podle kterých by se měli občané chovat, když se dostanou do stavu ohrožení života a zdraví, majetku nebo prostředí zasaženého mimořádnou událostí. Je nutné podotknout, že každá mimořádná událost je podle svého vzniku, průběhu a rozsahu specifická. Proto není možné zde uvést jednotné postupy a poučky pro každou takovou situaci, a tak je třeba dle povahy nebezpečí posuzovat individuálně způsobu našeho chování a jednání. Pilíře této příručky jsou následující fakta:

Základní čísla tísňového volání

150 - HZS

155 - ZZS

158 – PČR (nebo 156 – MP)

112 – jednotné evropské číslo tísňového volání

Při volání na tísňovou linku je důležité uvést následující fakta:

- co se stalo,
- kde se to stalo,
- jméno volajícího a telefonní číslo, z kterého volá.

Obecné zásady

- **RESPEKTUJTE** a snažte se získávat informace z oficiálních zdrojů (rozhlas, televize, místní rozhlas, vyhláška obecního úřadu, pokyny zaměstnavatele apod.)
- **NEROZŠÍŘUJTE** poplašné a neověřené zprávy
- **VARUJTE** ostatní ohrožené osoby ve svém nejbližším okolí, nezapomeňte na neslyšící osoby
- **NETELEFONUJTE** zbytečně - telefonní síť je v situacích ohrožení přetížena
- **NEPODCEŇUJTE** vzniklou situaci
- **POMÁHEJTE** sousedům, zejména starým, nemocným a nemohoucím lidem
- **UVĚDOMTE SI**, že největší hodnotu má lidský život a zdraví a až potom záchrana majetku
- **UPOSLECHNĚTE** pokynů pracovníků záchranných složek.

Varovný signál

Obyvatelstvo v ČR je v případě ohrožení varováno především prostřednictvím varovného signálu VŠEOBECNÁ VÝSTRAHA. Signál je vyhlášován kolísavým tónem sirény po dobu 14 vteřin a může zaznít třikrát za sebou ve tříminutových intervalech. Po tomto signálu jsou občané dále informováni o tom, co se stalo a co mají v daném případě dělat. Informování jsou

např. prostřednictvím rozhlasu, televize, místním rozhlasem, tzv. mluvícími sirénami, hlásným zařízením z vozu složek IZS, nebo jiným vhodným způsobem.

Požární poplach

Jed druhým signálem který se v ČR užívá, ale tento neslouží k varování obyvatelstva, ale jeho funkcí je svolat jednotky požární ochrany. Signál se vyhledává prostřednictvím sirény po dobu 1 min (25 vteřin trvalý tón, 10 vteřin přestávka, 25 vteřin trvalý tón) a napodobuje hlas trubky, tón „HO-ŘÍ“, „HO-ŘÍ“.

Zkouška sirény

Je signálem sloužícím k ověření provozuschopnosti systém varování a vyrozumění a provádí se zpravidla každou první středu v měsíci ve 12 hod. akustickou zkouškou koncových prvků varování. Zkušební tón má podobu nepřerušovaného tónu po dobu 14 vteřin.

Když se rozezní siréna

- okamžitě se ukryt - vyhledejte ukrytí v nejbližší budově.
- zavřete dveře a okna - když jste v budově, zavřete dveře a okna.
- zapněte rádio nebo televizi – informace v mimořádných zpravodajstvích hromadných informačních prostředků.

Zásady po nařízení evakuace

- při opuštění bytu nezapomeňte na evakuační zavazadlo a dostavte na určené místo
- dodržujte pokyny orgánů zabezpečujících evakuaci

Zásady pro opuštění bytu nebo domu v případě evakuace

- uhasťte otevřený oheň v topidlech,
- vypněte elektrické spotřebiče (mimo ledniček a mrazniček), u
- uzavřete přívod vody a plynu,
- ověřte, zda i sousedé vědí, že mají opustit byt,
- dětem vložte do kapsy oděvu cedulku se jménem a adresou,
- kočky a psy si vezměte s sebou,
- ostatní domácí zvířata, včetně exotických zvířat, ponechte doma a dobře je předzásobte vodou a potravou,
- vezměte evakuační zavazadlo uzamkněte byt a dostavte se na určené evakuační středisko.⁶⁷

---

⁶⁷ HZS – integrovaný záchranný systém. [online], [cit. 10.1.2011]. Dostupné: <http://www.hzscr.cz/clanek/evakuace-obyvatelstva.aspx>

Evakuační zavazadlo - se připravuje pro případ opuštění bytu při vzniku krizové situace a nařízené evakuace. Jako evakuační zavazadlo poslouží např. batoh, cestovní taška nebo kufr. Zavazadlo označte svým jménem a adresou. Obsahem by měli být následující věci:⁶⁸

- osobní doklady a cennosti
- osobní léky a obvazy
- základní potraviny na 2 až 3 dny, čaj, pitnou vodu
- toaletní a hygienické potřeby
- předměty denní potřeby (lžíce, hrnek atd.),
- svítilnu včetně náhradních baterií, svíčku zápalky
- přikrývky (spací pytel), prádlo, náhradní oděv, obuv, nepromokavý plášť
- rozhlasový bateriový přijímač včetně náhradních baterií

Ochrana před povodněmi

Před povodní:

- informujte se na obecním úřadě, jak a kam se budete evakuovat v případě ohrožení,
- připravte si pytle s pískem, těsnicí fólii, těsnicí desky a další stavební materiál na utěsnění nízko položených dveří a oken. Dále si zajistěte ucpávky kanalizace, odtoku z WC,
- připravte si léky, dokumenty, vhodné ošacení, potraviny a pitnou vodu na 2-3 dny,
- vlastníte-li osobní automobil, připravte jej k okamžitému použití při evakuaci,
- připravte si evakuační zavazadlo, přestěhujte cenné věci a nebezpečné látky do vyšších pater, upevněte věci, které by mohla odnést voda a připravte se na evakuaci zvířat.

Při povodni:

- na základě pokynů povodňových orgánů obce, policie a záchranářů opusťte ohrožený prostor. V případě evakuace dodržujte zásady pro opuštění bytu (domu),
- je-li nedostatek času, okamžitě se přesuňte na určené místo, které nebude zatopeno vodou.

Po povodni:

- nechte si zkontrolovat stav obydlí (statickou narušenost, obyvatelnost), rozvody energií (plyn, el. energie apod.), stav kanalizace a rozvodů vody,
- zlikvidujte uhynulé zvířectvo, potraviny a polní plodiny, které byly zasaženy vodou. Postupujte podle pokynů hygienika. Vyčištění studní a jejich sanaci zadejte odborníkům.

---

⁶⁸ Linhart, P., a kol.: *Ochrana člověka za mimořádných událostí*, Praha (2003), ISBN80-7168-869-X, str.: 83

- informujte se o místech humanitární pomoci a v případě potřeby si vyžádejte finanční pomoc, pitnou vodu, potraviny, teplé oblečení, hygienické prostředky, potřebné nářadí pro likvidaci povodňových škod a další potřebné prostředky,
- kontaktujte příslušné pojišťovny ohledně náhrady škod (ohlaste pojistnou událost pojišťovně, vyhotovte soupis škod).⁶⁹

Kde získat informace

Občan - získá informace o charakteru možného ohrožení, o připravených záchranných a likvidačních pracích a ochraně obyvatelstva v případě vzniku mimořádné události na příslušném obecním úřadě.

Zaměstnanec - získá informace o charakteru možného ohrožení, o připravených záchranných a likvidačních pracích a ochraně obyvatelstva v místě dislokace pracoviště od svého zaměstnavatele (příslušné právnické osoby nebo podnikající fyzické osoby).

Právnická osoba nebo podnikající fyzická osoba - získá informace o charakteru možného ohrožení, o připravených krizových opatřeních a způsobech jejich provedení u příslušného obecního úřadu.⁷⁰

Prostředky improvizované ochrany - chrání dýchací cesty a povrch těla při vynuceném a krátkodobém pobytu v prostředí zamořeném radioaktivními, chemickými a biologickými látkami.

- k ochraně dýchacích cest použijeme navlhčenou roušku (složený kapesník, ručník, utěrka) přiložením na nos a ústa. Upevněte roušku v zátylku šálou či šátkem,
- hlavu chraňte čepicí, kloboukem, šálou či kuklou tak, aby vlasy byly úplně zakryty a zvolená pokrývka hlavy chránila též čelo, uši a krk,
- oči chraňte brýlemi - lyžařskými, plaveckými či motoristickými, ale větrací průduchy přelepte lepicí páskou. Pokud nemáte tyto brýle k dispozici, chraňte oči přetažením průhledného igelitového sáčku přes hlavu a jeho stažením tkanicí či gumou v úrovni lícních kostí,
- povrch těla chraňte kombinézou, kalhotami, pláštěnkou do deště, šustákovou sportovní soupravou. Tyto ochranné oděvy je nutné dostatečně utěsnit u krku, rukávů a nohavic,
- nohy chraňte nejlépe vysokými botami nebo holínkami, ruce nejlépe zakryjeme gumovými nebo koženými rukavicemi,

⁶⁹ HZS – integrovaný záchranný systém. [online], [cit. 10.1.2011]. Dostupné: <http://www.hzscr.cz/clanek/co-delat-po-povodni-791685.aspx>

⁷⁰ HZS – integrovaný záchranný systém. [online], [cit. 15.1.2011]. Dostupné: <http://www.hzscr.cz/clanek/prirucky.aspx>

- při návratu ze zamořeného prostředí do bytu odložte v předsíni veškerý svrchní oděv do igelitového pytle a zavažte jej. Pokud je to možné, pečlivě se osprchujte, otřete se do sucha a oblečte se do čistého oděvu.⁷¹

Ztráta, krádež dokladů

Mějte na paměti, že čím rychleji budete jednat, tím menší šanci má zloděj nebo nálezce ke zneužití dokladů či platebních prostředků.

Postup v případě ztráty nebo krádeže:

- pokud zjistíte, že vám chybí platební karta, ihned ji zablokujte u příslušné banky
- občanský průkaz nebo cestovní pas blokujte pokud možno co nejdřív
- v případě odcizení klíčů od bytu či domu zajistěte výměnu zámku u hlavních dveří

Kde hlásit ztrátu nebo odcizení:

- občasný průkaz – na příslušném matričním úřadě nebo obecním úřadě v místě bydliště, při krádeži na obvodním oddělení policie
- cestovní pas – na obecním úřadě v místě bydliště
- platební karta – na příslušné bance, která kartu vystavila, postačí telefonické oznámení
- řidičský průkaz – na obecním úřadě nebo magistrátě
- technický průkaz od vozidla – na příslušném úřadě který jej vystavil
- průkaz pojištěnce – u zdravotní pojišťovny, kde jste pojištěn, postačí telefonické oznámení.

Vloupání do bytu

Postup po zjištění že došlo k vloupání:

- nevstupujte do bytu v případě, že jsou zřejmé známky vloupání
- ponechte místo činu v původním stavu a volejte policii
- vyčkejte příjezdu policie a neprodleně zablokujte všechny platební karty, šekové knížky, nebo mobilní telefony u operátorů
- poté byt znovu zabezpečte (vyměňte zámky a klíče).

Kritická místa ve městě Lišov a v městysu Ledenice postižené v minulosti povodněmi

Ledenice - Náměstí, ulice Dr.Stejskala a ul. Lazeňská.

Lišov – okolí povodí Hůreckého potoka, okolí rybníku Dvořiště ve Slověnicích, místní části Hůrky, Slovenc a okolí rybníku Horní v Lišově.

---

⁷¹ RATHAUSKÝ, Z.: *Co dělat...aneb Kapesní průvodce krizovými situacemi doma i v zahraničí*, Praha (2008), ISBN 978-80-904066-1-2, str. 19